

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traan Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantin**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu** Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, fost Primar General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar; universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov și **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

Nr. 29 al CURIERULUI JUDICIAR
va apărea Duminică 22 Septembrie a.c.

S U M A R

- O dureroasă despărțire, de I. Gr. Periețeanu;
- *Instanțele competente a judeca acțiunea provocatorie prevăzută de art. 69 din legea pentru lichidarea datoriilor dela 7 Aprilie 1934*, de Teodor I. Diaconescu, magistrat.

JURISPRUDENȚE:

- Inalta Curte de Casație și Justiție s. I: *Meer Wilderman cu Ministrul de Interne și a.* (Legea pentru dobândirea naționalității române. Hotărîre dată de o instanță necompetentă. Nu poate avea caracterul de lucru judecat. Mijloace de casare invocate după expirarea termenului legal. Nu au caracter de ordine publică. Dovada nașterii în Basarabia. Condiție esențială);
- Tribunalul Ilfov s. IV c. cor.: *Ana Mărgineanu cu Maria D. Drugă și a.* (Capacitate. Act de vânzare. Femeie măritată. Când trebuie constatată capacitatea ei. Legi cari guvernează capacitatea personală. Principiul neretroactivității. Act făcut prin fraudă. Anulare).

D-nii colaboratori ai Revistei sunt rugați a trimite manuscrisele scrise numai pe o singură pagină și la rânduri rare, nu dese. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază și nici nu se păstrează de redacție.

A apărut:

LEGEA CONTRIBUȚIUNILOR DIRECTE, cu toate modificările la zi și cu noua numerotare a articolelor, făcută de Ministerul de finanțe, (Biblioteca legilor uzuale adnotate nr. 641), Lei 40.

LEGEA SANITARA, cu toate modificările la curent și cu noua numerotare a articolelor, făcută de Ministerul Sănătății, (Biblioteca legilor uzuale adnotate nr. 639), Lei 60.

O dureroasă despărțire

Pentru revistele juridice, marile vacanțe judecătorești se scurg de obicei fihnite,

Un popas reconfortant, în care penele se ascut și mințea se reapezează, în așteptarea foamnei, când, prin contrast, în forurile Justiției, odată cu îngălbenirea și căderea frunzelor și concomitent cu jilava melancolie ce se lasă asupra firii ostenite, patimile și conflictele omenești încolțesc și se desvoltă exuberante, într-o atmosferă supraîncălzită și purpurie.

Marea vacanță a anului 1935 era însă destinată să turbure pacea scriitorilor grupați în jurul revistei Curierul Judiciar și să întunece zarea viitoarei lor activități.

Unii dintre noi cunoaștem mai de mult intenția fondatorului acestei reviste de a se refraga dela posturile de conducere, pe cari timp de peste patru decenii le-a cinstit printr-o sârquitoare muncă, pusă cu atâta pricepere în serviciul publicisticii judiciare.

Prea îl socoteam însă cu toții stâlp solid al instituției pe care a creat-o, prea îl identificasem cu ea, pentru a ne putea obișnui cu ideea că într-o bună zi „nenea Iancu Codreanu”, cum ne plăcea să-i zicem în termeni familiari, avea tăriia de a se smulge din mijlocul nostru.

Și, totuși, ziua nefastă de 31 Iulie 1935 ne-a pus în fața faptului împlinit.

Prin scrisoarea, cu această dată, pe care a adresat-o d-lui Stelian Popescu, Președintele Consiliului de Administrație al Soc. Anonime Curierul Judiciar, vechiul nostru prieten și în-

drumător, invocând „dreptul la odihnă”, a demisionat, în mod irevocabil, din toate funcțiunile pe cari le avea în conducerea și administrația societății.

Dreptul la odihnă! Ca și cum umerii săi vâjnoși se resimțeau sub povara anilor de stăruitoare muncă, depusă în slujba culturii juridice, ideal galvanizant, pe care l-a urmărit mai bine de patruzeci de ani. Ca și cum n'ar fi putut să se odihnească între noi, păstrând un rol de făcută călăuză și de simbol viu al râvnii.

Nu „dreptul la odihnă”, fortunate senex!, fi-a determinat gestul rheunțării, ci credința, plină de o legitimă mândrie, pe care ai avut-o și o ai, că, plecând, abandonându-ți opera, existența ei nu este primejdioasă, datorită acelei viguroase descendențe, în mâinile căreia ai finit s'o treci, după o prealabilă și chibzuită pregătire.

Nu ți-ai luat dreptul la odihnă! Ți-ai rezervat satisfacția de a te privi muncind mai departe în descendenții și colaboratorii tăi devotați, cari, urmându-ți exemplul, vor face să rodească și de aci înainte laudabilele tale eforturi decenale, cu același respect al Justiției, în aceleași sentimente de onoare, cu aceeași abnegație și cu aceeași preocupare de interesele generale.

Carpent tua poma nepotes!

Facă-se voia ta, priefene! Dar îngăduie-mi să-ți mărturisesc foată sfâșierea pe care mi-a pricinuit-o hăfărârea ta,

În clipa demiterii tale, am avut impresia unei profunde sguduiri. Și va trece multă vreme până să se risipească, sub razele grijii pe care o poartă operei tale, negura pe care a răspândit-o în jurul meu plecarea ta.

O dureroasă despărțire, pe care n'o va amorți decât alinătorul gând că instituția pe care ai înălțat-o, încet, încet, cu trudă și cu răbdare de albină, își va continua misiunea, ca și în trecut, când te-am avut alături de noi, înaintaș generos și nedesmințit prieten.

Și exprim de sigur un sentiment unanim, atunci când îți ofer, într'un buchet omagial, florile sufletești ale admirației și grațitudinii noastre, pentru tot acel laborios trecut de cîntor și îndrumător prețios, care ți-a înscris numele în cartea de aur a publicisticii judiciare române,

Vor trece ani. Iarna vieții va troieni și va scurta cărări după cărări; dar chipul tău de precursor se va desluși pururi în amințirea generațiilor de scriitori juriști, primăvărateci, luminosi, pilduitori.

I. GR. PERIEȚEANU

INSTANȚELE COMPETENTE A JUDECA ACȚIUNEA PROVOCATORIE PREVĂZUTĂ DE ARTICOLUL 69 DIN LEGEA PENTRU LICHIDAREA DATORIILOR DELA 7 APRILIE 1934

Creditorul nu poate cunoaște întotdeauna și a priori dacă și în ce măsură datornicul său se poate bucura de avantajele prescrise de cea de-a cincea lege reglementând datoriile rurale și urbane. Pășind de-a-dreptul sau continuând un proces deja intentat pentru valorificarea creanței sale, s'ar vedea expus să constate de abia la urmă, că debitorul său beneficiază întru totul de condițiunile legii și că toate cheltuielile și eforturile sale i-au fost zadarnice. Pentru a-și risipi incertitudinea, în care în altfel ar riscă să se găsească mereu, pentru a-l feri de orice surpriză, legea dela 7 Aprilie 1934 îi dă posibilitatea ca, atunci când va crede el mai nimerit, să angajeze cu datornicul său o discuțiune a supra aplicațiunilor ei. Discuțiunea aceasta sub regimul noii legi, spre deosebire de acela al legii pentru reglementarea datoriilor rurale și urbane din 14 Aprilie 1933, o poate provoca utilizând o îndoită cale: 1. Sau să ridice chestiunea dacă debitorul îndeplinește sau nu condițiunile legii, pe cale incidentală, în cadrul unui proces pendinte în fața instanței, indiferent de stadiul în care s'ar afla. Sau să introducă direct și în același scop, o acțiune principală, singura cale la care avea dreptul și sub imperiul legii anterioare (art. 34 din regulamentul ei).

În prima ipoteză prevăzută de aliniatul penultim din art. 69, creditorul poate așa dar ca neglijându-și pentru moment procesul de fond intentat sau abținându-se dela orice act de urmărire, în cazul când creanța se afla pe calea executării, să formuleze înaintea instanței investite cu judecarea sau cu urmărirea, o cerere adițională sau anexă, având drept scop fixarea, în chiar cadrul procesului, a aptitudinilor datornicului său de a se bucura de înlesnirile legii. Depinde numai de modul cum va fi ea soluționată, pentru ca creditorul să poată trece atunci mai departe la desăvârșirea procesului sau a urmăririi. În fața căror instanțe poate fi formulată o atare cerere, legea o spune categoric: în fața instanțelor de fond de urmărire. Nimic nu este mai logic ca ea să fie adresată forurilor de urmărire, știut fiind că în generalitatea cazurilor, acestea coincid cu acelea ale domiciliului debitorului, în preajma căruia își are de obicei și patrimoniul. Nu tot același lucru l-am putea spune și despre sezișarea instanțelor de fond. Din acest punct de vedere, vom vedea mai la vale, că legea a introdus o excepție dela normele dreptului comun; exprimându-și însă voința într'o formă care exclude orice posibilitate de îndoială, nu ne rămâne decât s'o punem în aplicare *tale quale*.

Cererea aceasta adițională are caracterul și este corespunzătoare excepției pe care o poate ridica pârțitul într'un proces obișnuit sau debitorul într'un litigiu născut din aplicațiunea legii de lichidare. Ea este, am putea spune, de o perfectă analogie cu cererea de garanție ce poate fi formulată în mod accesoriu înaintea instanțelor de fond chemate să judece acțiunea principală și care la fel ca și aceasta, trebuie să urmeze regula de competență a acțiunii principale. Pentru că există o legătură între ambele cereri, adițională și de garanție și procese, în cadrul cărora se produc, instanțele competente să le judece au fost prorogate *ope lege* în favoarea instanțelor competente să judece procesele.

Dând rezolvarea ambelor în competența acestora din urmă, legiuitorul n'a făcut decât să aplice cele două principii procedurale: 1. instanțele competente să judece în principal sunt competente să judece și cererile incidentale, adiționale, etc., și 2. judecătorul acțiunii este și judecătorul excepțiunii.

În secunda ipoteză, creditorul poate, în special atunci când între el și debitorul său nu se găsește pendinte nici un proces de fond, s'ajungă la stabilirea drepturilor acestuia din urmă, folosindu-se de altă cale, aceea a unei acțiuni principale, prevăzute de aliniatul ultim din același articol.

Acțiunea aceasta denumită în doctrină și acțiune provocatorie se găsește pentru prima oară reglementată, cum se va vedea destul de laconic, într-o lege avându-și aplicațiunea asupra întregului cuprins al țării. Procedura civilă ardeleană o cunoaște deja sub numele de acțiune de constatare sau de stabilire, ocupându-se de ea în articolele 130 și 131. În legislația germană figurează de asemenea, fiind prevăzută de art. 206 din procedură. Lipsește însă cu totul atât din legea de procedură civilă română cât și din celelalte legiuri aplicabile în vechiul regat. Doctrina însă, pe cale de deducție și printr-o mai largă interpretare a textelor, a ajuns la concluzia că ea există totuși și în dreptul românesc, putând fi găsită, după d-l prof. Eug. Herovanu în dispozițiunile art. 31 din legea judecătoriilor de ocoale, art. 1445 și 1446 din codul civil și art. 66 din procedura civilă, iar după d-l prof. Victor Cădere, în dispozițiunile art. 31 din legea judecătoriilor și art. 1177 din codul civil. Caracterul ei este acela al unei acțiuni personale sui generis, înfățișând multă asemănare cu acțiunea de statut personal.

Chestiunea, care comportă discuțiune și care constituie în principal obiectul studiului de față, este aceea de a se ști, care anume instanțe devin competente *ratione personae* în cazul când creditorul, neintentând nici un proces pentru realizarea creanței sale, angajează discuțiunea cu debitorul său în jurul aplicațiunii legii, recurge la această acțiune. Toată ambiguitatea provine de acolo că legiuitorul, îndepărtându-se de sistemul utilizat în aliniatul precedent, se limitează de data aceasta s'o enunțe și să indice, destul de succint de altfel, modul ei de judecare, fără însă să menționeze, așa cum face în cazul formulării cererii, și instanțele chemate a se rosti asupra ei. A înțeles el ca judecarea ei s'o lase tot în competența instanțelor de fond sau de urmărire, care, după cum am arătat, pot fi valabil sezise cu judecarea cererii incidentale sau să o lase pur și simplu în competența instanțelor de drept comun? Față de această evidentă lacună a legiuitorului, ce soluție va trebui să adoptăm?

Superficial privită dispozițiunea intercalată în textul aliniatului penultim, potrivit căreia instanțele competente să judece cererea adițională vor fi acelea de fond și de urmărire, am înclină să credem că constatările privitoare la situațiunea debitorului au rămas în sarcina instanțelor de drept comun. Examinată însă mai cu atenție vom vedea că nu-i așa. Se știe astfel că dela 1 Decembrie 1865 cu modificările ei de mai târziu, aplicabilă în vechiul regat și legea I din anul 1911 promulgată la 15 Ianuarie 1915 aplicabilă în Transilvania alcătuiesc în materie de procedură dreptul comun. Principiul, pe care ele îl consacră și care domină la rândul-i materia competenței relative este acela că reclamantul să-și îndrepte acțiunea sa la tribunalul sau la judecătoria locului pe teritoriul căreia domicili-

ază pârîtul. Acest principiu general însă este uneori și el înfrânt prin dispozițiunile cuprinse în chiar textul legilor de mai sus (1), iar în altele și de cele mai multe ori prin dispoziții cuprinse într-o sumedenie de legi speciale, luându-i loc un altul, impus de varii criterii. Articolul 31 din procedura civilă ardeleană dispune că, un comerciant înregistrat are dreptul să acționeze și la instanța stabilimentului său, în curs de 2 ani socotit dela ultima comandă, pretențiunea sa provenită din vânzările făcute în sfera întreprinderii sale, dacă va dovedi cu document, comanda ce servește la baza pretenției și primirea de fapt a mărfii. Un alt caz și mai elocvent este acela menționat de art. 74 din legea pentru organizarea corpului de avocați: pentru onorariile datorate conform tarifului întocmit de comisiunea permanentă, avocatul are dreptul de a chema în judecată pe debitorul înaintea instanțelor judecătorești ale domiciliului său.

Ne-am limitat să cităm, pentru exemplificare, numai aceste două cazuri speciale, în care comerciantul și avocatul au facultatea în împrejurările expuse, să-și determine ei înșiși competența, stabilindu-și-o pe aceea, care le-e de sigur mult mai lesnicioasă: fie a locului stabilimentului, fie a domiciliului avocatului. În felul acesta competența obișnuită și care este dictată de domiciliul pârîtului este pur și simplu înlăturată. Atunci însă când legea pentru lichidarea datoriiilor dispune prin aliniatul penultim al art. 69 că pentru judecarea cererii adiționale tinzând la discuțiunea legii, sunt competente instanțele de fond, implicit a derogat dela normele dreptului comun sintetizate în formula de o largă aplicațiune în materie de competență generală: *actor sequitur forum rei*. Dispozițiunea aceasta cuprinde ea însăși așa dar o normă excepțională și de derogare. Indicând expres care sunt instanțele competente să judece cererea, legiuitorul și-a exprimat în mod categoric voința sa de a se abate dela orânduirea dreptului comun.

S'ar putea oare atunci, ca numai pe simplă cale de presupunere, să extindem regula de mai sus, dedusă dintr-o excepție și asupra competenței instanțelor chemate să se rostească asupra acțiunii prevăzute de aliniatul ultim? Dacă aceasta ar fi voința legiuitorului, nimic nu l-ar fi împiedecat să și-o consfințească printr'un text răspicat, așa cum a făcut-o în aliniatul precedent unde este vorba de cererea incidentală și cum a făcut-o în multe alte cazuri, prevăzute de diversele legi. Tăcând, voința lui nu a putut fi decât cu totul alta: *lex ubi voluit, ubi tacuit noluisse censendum est*.

Legea pentru lichidarea datoriiilor agricole a luat ființă, ca și consorele ei de mai înainte, sub presiunea unor mari necesități de ordin social. „Ea a avut de scop — spune d-l Mihail Romniceanu, raportorul ei în Senat — să pună capăt unei situațiuni, a cărei prelungire ar fi putut duce la consecințe catastrofale nu numai pentru economia însăși a țării dar chiar pentru ființa Statului Român”. Această declarație este ea singură în stare să scoată în evidență caracterul legii prin excelență, de ordine publică. Toate dispozițiunile ei, un lanț de excepțiuni, nu-și pot avea aplicațiunea decât în cazurile expres indicate în textul ei: *exceptiones sunt strictissimae interpretationis*.

Fiind vorba deci de o lege specială ea este în întreg complexul ei de strictă interpretare. Una din regulile

(1) Procedura civilă ardeleană cuprinde în cap. III o întreagă serie de excepțiuni la regula *actor sequitur forum rei*.

cele mai sigure pentru interpretarea legilor, recomandă Planiol (I, 537), voeste ca textele care deroagă dela un principiu să fie interpretate în sens strict. Dispozițiunea cuprinsă în art. 69 aliniatul penultim constituie după cum am arătat, o excepție dela regulile competenței generale; în asemenea condițiuni, este evident că ea n'ar mai putea complini lacuna strecurată de legiuitor în aliniatul ultim servind de îndreptar pentru intentarea acțiunii decât în cazuri răslețe. *Dimitrie Alexandresco* spune și el (Tomul I, partea I, p. 102); stă în facultatea judecătorului să tragă argument și din tăcerea legii, însă numai atunci când consecința ce ar trage, ar fi în concordanță cu principiile dreptului comun. Presupunem că am extinde aplicațiunea aliniatului penultim și asupra celui următor, dând adică în competența instanțelor de fond fără nicio distincțiune judecarea acțiunii provocatorii. Am ajunge atunci la o soluție care numai câteodată ar putea fi în armonie cu principiile călăuzitoare în materie.

Dar se știe că o lege poate fi interpretată nu numai după cuvintele întrebuate ci și după intenția și motivele, pe care le-a avut în vedere; *ratio legis*. Codul civil austriac impune chiar această regulă, materializând-o într'un text special (art. 6). Spicuind legea în discuțiune, întâlnim o serie de dispozițiuni, care lasă să se întrevadă ușor intențiunea și spiritul care au prezidat la legiferarea ei. Astfel: debitorii, cari posedă și proprietăți urbane și suburbane și cari nu au făcut declarațiile de asanare pretinse de vechile legi și le vor adresa după legea dela 7 Aprilie 1934, la instanțele domiciliului lor iar nu la ale creditorilor (art. 8); cererile pentru radierea mențiunilor prevăzute de art. 22 și le vor formula tot înaintea instanțelor domiciliului lor (art. 24); debitorii urbani, intrând în prevederile cap. III își vor adresa și ei declarațiile tot la aceleași instanțe (art. 36); creditorii, cari nu au acceptat reducerea vor fi obligați să-și prezinte declarațiile nu înaintea forurilor domiciliului lor ci înaintea aceloră indicate de domiciliul debitorilor (art. 40); plata datoriilor este portabilă iar nu cherabilă (art. 6) etc., etc. Toate aceste dispozițiuni — și numeroase altele — nu sunt decât înlesniri aduse datornicilor. Ele demonstrează până la evidență că, dându-li-se putere de lege, legiuitorul n'a fost animat de alt spirit decât acela de a veni și din punct de vedere al formelor de procedură, cât mai mult în ajutorul acestora. Obligându-i să răspundă invitațiunii creditorilor lor în fața unor instanțe necunoscute și deseori mult îndepărtate de ei, înseamnă a-i despuia de privilegiul ce li-l conferă însăși constituția, după care nimeni nu poate fi sustras dela judecătorii, cari îi dă legea. Normele de procedură civilă statornicesc că în materie personală, cererile în justiție trebuiesc adresate instanțelor domiciliului pârîtului sau la acelea ale reședinței sale: *actor sequitur forum rei*. Este inutil să insistăm asupra rațiunilor, care au impus o asemenea normă. Putem însă în cazul de față s'o înlăturăm pur și simplu, să desconsiderăm scopul și intenția legiuitorului, lăsând pârîtul-debitor la discreția reclamanților-creditori, mulți din aceștia nu întotdeauna de bună credință, forțându-i să peregrineze în cine știe ce colț de țară ²⁾, expunându-i

la cheltueli de apărare inutilă și chiar la surpriza pierderii procesului, răpindu-li-se astfel și atunci când nimic nu ne îndreptățește la aceasta, avantajul lor cel mai de preț? Niciun motiv n'ar fi în stare să justifice soluția, după care judecarea acestei acțiuni personale, ce nu poate avea nicio legătură de niciun fel, nici cu acțiunea comercială; nici cu cea de onorariu, nici cu multe altele, s'o supunem în discuția instanțelor de fond, fără absolut nicio distincțiune între ele, instituite cum am arătat, excepțional și din certe considerațiuni.

Prin articolul 86, legea dispune că nu numai textele contrarii prevăzute în legile precedente dar că *toate*, în întregime lor, sunt abrogate. Chiar în cazul când n'ar fi așa nici atunci n'am găsi vreo dispozițiune, care să ne servească de călăuză, întru cât niciuna din legile abrogate (cu excepția aceleia dela 19 Aprilie 1932, care prevede instanțele într'adevăr speciale) nu cuprinde vreo regulă din punctul de vedere care ne interesează. În această situațiune, un simț elementar de logică juridică recomandă că pentru elucidarea chestiunilor obscure sau a aceloră de care legea a omis să se ocupe, să facem apel la principiile dreptului comun. Este tocmai cazul acestei acțiuni, asupra căreia legiuitorul a trecut mult mai repede, mărginindu-se, cum am arătat, s'o enunțe și să arate că se va judeca de urgență în camera de consiliu, omițând însă, ceea ce ar fi fost atât de necesar, să precizeze căror anume instanțe cată ea a fi adresată.

Aceeași chestiune se pune și în ipoteza că creditorul are deja intentat un proces pentru revendicarea pretențiunii și care se găsește înaintea instanțelor de fond sau înaintea aceloră de urmărire (presupunând că creanța este pe cale de executare) și omite să provoace discuțiunea cu debitorul său prin intermediul cererei despre care e vorba în aliniatul penultim al art. 69. Credem că în acest caz, cu atât mai vârtos, instanțele în drept să judece acțiunea provocatorie vor fi acelea desemnate de dreptul comun.

Intr'adevăr niciun temei plauzibil nu ar îndreptăți pe creditor să ocolească calea pe care o are mult mai la îndemână, propunând, în chiar cadrul procesului deja intentat, examinarea situațiunii datornicului, să aleagă calea unei acțiuni principale, în stare să dea loc la noi osteneli, la noi cheltueli și la... discuțiuni de natura celor din studiul de față. Exceptând cazul când ar fi utilizată din anumite considerațiuni inavuabile (sunt și de acestea), acțiunea provocatorie intentată pe deasupra cererei adiționale constituie înverderat un lux, dacă nu un simplu capriciu; nimic mai echitabil așa dar ca inevitabilele ei riscuri și neajunsuri să fie suportate de acela, care li-a dat naștere.

Concluzia ce se desprinde așa dar din toate aceste considerațiuni, este una singură: instanțele competente *ratione personae* a judecă acțiunea provocatorie prevăzută de articolul 69 aliniatul ultim, indiferent dacă creditorul are deja intentat un proces pentru valorificarea creanței sale și care se găsește în fața unei instanțe sau nu are, pășind la intentarea ei pe cale principală, nu pot fi altele decât acelea pe care le indică procedura civilă, care în principiu cu privire la regulile sale pentru forme are caracterul unei legi generale. Articolele 58 din procedura civilă aplicabilă în vechiul regat și 19, 20 și 45 din procedura civilă ardeleană prevăd că acțiunile în personam se vor înainta numai la instanțele domiciliului (real, convențional sau necesar) pârîtului sau numai la acelea ale reședinței sale.

2) În Agnita a existat (spunându-se că azi n'ar mai fi în vigoare) un pact interavocațial în baza căruia niciun avocat localnic nu putea, în cazul când unul din ei intentă vreun proces de onorar, să ia reprezentarea și apărarea clientului pârît.

Acțiunea provocatorie este o acțiune prin excelență personală, de unde urmează că ea nu ar putea fi valabil înaintată decât acelor instanțe, pe teritoriul cărora debitorul își are, fie domiciliul, fie reședința. Soluția aceasta este de altfel întru totul similară aceleia care se practică în materie de garanție. Astfel dacă cererea de garanție se formulează pe cale principală, atunci ea se va intentă la instanța unde se află domiciliul părții conform regulii actor sequitur forum rei. Invers: dacă ea este formulată în mod accesoriu în fața instanței investite cu judecarea în fond a acțiunii principale, atunci va urma regula de competență a acesteia din urmă.

În sfârșit ar mai fi de discutat chestiunea competenței ratione materiae. Din acest punct de vedere, ea se prezintă mult mai simplu. Instanțele chemate s'o judece vor fi cele determinate de valoarea creanței (a cărei valorificare se urmărește) arătate de reclamantul creditor sau aflată întâmplător în cursul instanței și după criteriile stabilite în articolele 56 și 57 din procedura civilă, art. 51 din legea judecătorilor de ocoale, art. 1 din procedura civilă ardeleană și art. 68 din legea accelerării judecăților ³⁾.

TEODOR I. DIACONESCU

Doctor în drept dela Facultatea
din București. Judecător-șef
Agnita (Târnava Mare)

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. 1-a

Audiența dela 5 Aprilie 1935

Președenția d-lui I. MANU, consilier

Meer Wilderman cu Ministerul de Interne și a.

Decizia nr. 655. Dosar nr. 1447/934

Legea pentru dobândirea naționalității române. Hotărâre dată de o instanță incompetentă. Nu poate avea caracterul de lucru judecat. Error communis facit jus. Consecințe. Mijloace de casare invocate după expirarea termenului legal. Nu au caracterul de ordine publică. Respingere. Art. 36 din legea Curții de Casație. Dovada nașterii în Basarabia. Condiție esențială. Dovada. Puterea suverană de apreciere a instanței de fond. Art. 56 pct. 6 din legea naționalității din 1924.

1. — Atunci când o hotărâre este dată nu numai cu neobservarea dispozițiilor referitoare la competență, dar autoritatea dela care emană nu a fost în niciun fel investită și instituită prin lege ca o putere de jurisdicțiune în materia în care totuși s'a pronunțat, din o asemenea hotărâre nu poate să rezulte autoritatea de lucru judecat, căci nu are existență în drept.

Legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924 prin niciun text nu a investit pe Ministerul de Interne cu puterea de organ de jurisdicțiune în materie de constatarea și stabilirea calității de cetățean român, deci certificatele prin care Ministerul de Interne constată naționalitatea română a recurentului nu au nicio valabilitate, și nici decizia din 30 August 1925 a Ministerului de Interne nu poate avea autoritate de lucru judecat, conform art. 1201 c. civ.

3) A se vedea din acest punct de vedere deciziunea Curții de Apel Timișoara nr. C. 386/20/1932, publicată în *Revista Cercului juridic bănățean*, nr. 1—2 din 1934.

2. — *Invocarea principiului error communis facit jus poate servi la validitatea și menținerea actelor nevalabile în anumite cazuri și condițiuni, numai atâta timp cât între părți se poate discuta valabilitatea acelor acte, iar nu și atunci când între ele s'a dat anterior, în contradictoriu, o hotărâre cu autoritate de lucru judecat, care să fi declarat nevalabil actul în discuțiune.*

Prin urmare, deciziunea Ministerului de Interne prin care se dăduse naționalitatea română recurentului au fost anulate de minister prin decizia nr. 26 din 1926, iar acțiunea în contencios fiind respinsă, a intervenit o hotărâre definitivă cu autoritate de lucru judecat.

3. — Potrivit art. 36 alin. 5 din legea Curții de Casație examinarea mijloacelor de casare invocate după expirarea termenului legal, este admisă numai dacă este vorba de un mijloc de casare de ordine publică.

Chestiunea de a se ști dacă o instanță de fond, care a găsit întemeiat mijlocul de neprimire sprijinit pe inadmisibilitate ca tardivă a cererii, mai poate sau nu să procedeze și la examinarea în fond a cererii, nu are caracterul de ordine publică.

4. — Art. 56 punctul 6 din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924 recunoaște cetățenia română persoanelor cari la data unirii, deși nedomiciliate în vreuna din comunele din Bucovina, Basarabia, Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, erau, însă, născute în acele comune, din părinți domiciliați acolo.

În aprecierea acestor condițiuni instanța de fond are un drept suveran în interpretare a actelor și probelor.

Prin urmare, instanța de fond constatând că recurentul nu a dovedit că s'a născut în Basarabia, și ca atare nu s'a îndeplinit una din condițiunile esențiale cerute de art. 56 punctul 6 din legea pentru dobândirea naționalității române din 1924, recursul este nefondat.

Asupra recursului făcut de către Meer Wildermann în contra sentinței civile a Tribunalului Covurlui s. I-a nr. 422 din 7 Iulie 1934 :

Având în vedere sentința atacată prin care tribunalul constată: Recurentul Meer Wildermann, având unele pretențiuni în contra firmei Hugo Stinnes din Germania, s'a adresat pentru realizarea lor în februarie 1921, Tribunalului din Berlin, înaintea căruia s'a declarat și a fost considerat supus rus. Respingându-i-se pretențiunile de către acel tribunal, mai târziu înaintea Curții de Apel Germană, a declarat că el este cetățean român și a cerut suspendarea judecării procesului până ce se va pronunța tribunalul arbitral mixt româno-german pe care îl sezise cu judecarea acelor pretențiuni, cerere ce nu i-a fost admisă, respingându-i-se apoi și apelul. În 1922 vine în România și obține dela Primăria Comunei Chilia Nouă, un extract de naștere pe numele Meer Wilderman, pretinzând că acesta este actul său, un altul pe numele Ida Leib Wildermann, pretinzând că este al fratelui său, cum și un certificat doveditor că Avram Wildermann, despre care pretindea că e tatăl său, e la rândul său fiul lui Mosco Leizer Wildermann. După obținerea acestor acte se inseriu la biroul populației și dobândește un pașaport român. Pe baza acestor acte el s'a adresat Tribunalului arbitral mixt româno-german, unde contestându-i-se de către firma Hugo Stinnes calitatea de supus român, în scopul de a înlătura contestația, a cerut personal la 29 Decembrie 1924, dela Ministerul de Interne român, conform art. 61 din regulamentul dela 17 Aprilie 1924, al legii pentru dobândirea și pierderea cetățeniei române

din 1924, un certificat de naționalitate, anexând actele obținute dela Primăria Comunei Chilia Nouă, pentru a face dovada îndeplinirii condițiilor cerute de art. 56 alin. 6 din legea amintită și de art. 6 alin. 6 din regulamentul legii. Intre aceste acte se găsea și un extract de naștere în care se prevedea cu privire la tatăl său, mențiunea „fiul negustorului din corporația III-a Ismail”, mențiune falsă, care nu există în registrul primăriei. Ministerul de Interne eliberându-i la 31 Decembrie 1924 certificatele cu nr. 108.105 din 1924 și nr. 180.107 din 1924 prin care constată că are naționalitatea română și înscriindu-l în registrul de cetățenie ținut de minister, s'au introdus mai multe contestații de Avram și V. Atanasovici, dar ministerul a reconfirmat primele certificate și prin certificatul nr. 57.717 din 19 Iunie 1925, și apoi prin rezoluțiunea din 31 August 1925, a declarat închisă procedura de constatarea naționalității lui Meer Wildermann, menținând certificatele eliberate, respingând astfel toate contestațiunile introduse și eliberând încă un certificat în acest sens nr. 77.965 din 3 Septembrie 1925. În contra eliberării acestor certificate firma Hugo Stinnes, făcând recurs la Curtea de Casație, ca instanță de contencios administrativ, i s'a respins recursul prin deciziunea nr. 1666 din 1925, fără a se mai intra în fondul procesului, pe motiv că eliberarea certificatelor constituie din partea ministerului executarea tratatului dela Paris referitor la Basarabia și prin consecință un act de guvernământ, contra căruia recursul este inadmisibil. Posterior, însă, prin înaltul decret regal nr. 3586 din 2 Noembrie 1926, s'a dat o nouă redactare art. 61 din regulamentul legii pentru constatarea naționalității române, articol care permitea Ministerului de Interne să elibereze certificate de naționalitate tuturor celor cari locuiesc în streinătate, schimbându-i redactarea în sensul că nu pot cere dela Ministerul de Interne certificate de naționalitate decât acei cari sunt născuți în comunele românești, rămase la alte state, și nu au comune la cari să se adreseze în cuprinsul țării. Acestui decret i s'a dat caracter interpretativ și prin consecință cu efect retroactiv și în baza lui Ministerul de Interne a dat deciziunea nr. 26.145 din 1926, prin care a anulat toate certificatele eliberate de minister, inclusiv al lui Meer Wildermann. Intențând Meer Wildermann acțiune în contencios administrativ, în contra acestei deciziuni a Ministerului de Interne, Curtea de Apel București s. IV-a, a admis acțiunea și a anulat deciziunea atacată pe motiv că lezează drepturile câștigate. Făcând recurs intervenienții în proces: Societatea Pulp and Chemical Company Limited din Londra și Ministerul de Interne, Înalta Curte prin deciziunile nr. 1812 și 1813 din 1930, a casat deciziunea Curții de Apel și a respins în fond acțiunea în contencios a lui Meer Wildermann pe motiv că vechiul articol 61 din regulament era ilegal și că chiar fără decretul de modificare al acestui articol, ministerul era în drept să anuleze certificatele de naționalitate ca fiind eliberate în baza unui text de regulament ilegal, instituind ca organe de constatarea naționalității pe Ministerul de Interne, ceea ce legea nu permitea. Posterior Meer Wildermann a mai atacat decretul regal și decizia ministerială sus menționată în fața Secțiunilor Unite ale Înaltei Curți, pentru neconstituționalitate, dar și acest recurs a fost respins prin decizia nr. 25 din 1931, făcând apoi și o cerere de revizuire a deciziunii Înaltei Curți nr. 1812 din 1930, care i-a fost respinsă prin deciziunea nr. 1131 din 1931. În timpul când se judeca acțiunea în contencios administrativ în fața

Curții de Apel București, la 13 Iunie 1927, recurentul a cerut Primăriei Comunei Chilia Nouă, să-i elibereze certificatul de naționalitate după procedura excepțională prevăzută de art. 67 alin. 2 din lege și art. 63 alin. 3 din regulament ca unul care nu are domiciliul în țară și care este născut în Chilia Nouă din părinți domiciliați acolo. Cererea a fost respinsă prin procesul verbal nr. 48 din 15 Iunie 1927, pe motiv că lucrările de constatarea naționalității fiind încheiate, ea este tardivă, rezultat ce a fost comunicat recurentului la domiciliul său din Londra, prin scrisoarea recomandată din 17 Iunie 1927. La 9 Noembrie 1932, Meer Wildermann a făcut însă o cerere la Primăria Comunei Chilia Nouă, pentru a i se constata cetățenia sa, potrivit art. 67 din legea naționalității, ca intrând în prevederile art. 56 alin. 6, dar și această cerere i-a fost respinsă prin procesul-verbal nr. 57 din 17 Decembrie 1932, socotindu-se că în speță există autoritate de lucru judecat rezultând din neapelarea deciziei nr. 48 din 1927, pentru că în contra acestei din urmă decizii el nu introdusese încă apel. La 19 Decembrie 1932, a făcut apel la Tribunalul Ismail în contra deciziunii nr. 57 din 1932 și în cursul judecării lui a făcut apel și în contra deciziunii nr. 48 din 1927. Ambele apeluri după ce s'au conexat au fost respinse de tribunal prin sentința nr. 562 din 15 Noembrie 1933, care în urma unui prim recurs făcut de Meer Wildermann a fost casată de Înalta Curte s. I-a prin decizia nr. 277 din 1934 (1) pentru că instanța fusese rău constituită cu ministerul public, iar cauza a fost trimisă Tribunalului Covurului pentru a judeca din nou. Tribunalul Covurului s. I-a prin sentința civilă care este atacată cu recursul de față, a respins ca nefondate cele două apeluri introduse de Meer Wildermann, admitând cereirle de intervenții făcute de Ministerul de Interne și Societatea The International and Chemical Company Limited din Londra.

Având în vedere că tribunalul de trimitere pentru a da soluțiunea sus arătată a avut să examineze mai înainte de a proceda la cercetarea fondului, următoarele chestiuni: 1) admisibilitatea în principiu a celor două cereri de intervenții amintite; 2) chestiunea dacă apelurile lui Meer Wildermann au fost, sau nu, introduse în termenul legal; 3) chestiunea autorității lucrului judecat și 4) chestiunea dacă în situația pe care o pretinde Meer Wildermann, intră, sau nu, în cadrul dispozițiilor art. 67 alin. II din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924, în baza căroră el a făcut cererea de constatarea cetățeniei sale;

Exminând aceste chestiuni, tribunalul a decis că cereirle de intervenție sunt admisibile, iar apelurile sunt introduse în termen legal, pentru considerațiuni în contra căroră nu se formulează prin recursul de față nicio plângere. Trecând la examinarea excepțiunii referitoare la autoritatea de lucru judecat, tribunalul constată că Meer Wildermann, a susținut că primăria nu putea în niciun caz, să-i refuze eliberarea certificatului, deoarece dreptul său la cetățenia română era definitiv constatat prin trei hotărâri cu putere de lucru judecat și că chiar dacă s'ar constata că autoritățile cari au dat acele hotărâri erau incompetente, totuși hotărârile trebuiau menținute în baza principiului *error communis facit jus*, intru cât ele emanau dela autorități pe cari toată lumea în momentul acela le socotea com-

(1) A se vedea publicată în *Curierul Judiciar* nr. 75 din 22 Aprilie 1934, cum și articolul d-lui Prof. Sipsom în *Curierul Judiciar* nr. 8 din 24 Februarie 1934.

petinte. Cele trei hotărâri pe care le invoacă recurentul ca având autoritate de lucru judecat sunt: 1) deciziunea din 30 August 1925 a Ministerului de Interne, prin care se declară recunoscută în mod definitiv calitatea de cetățean român a lui Meer Wildermann, respingând contestațiile adversarilor săi; 2) decizia nr. 1666 din 1925 a Inaltei Curți de Casație prin care se respinge recursul făcut de Firma Hugo Stinnes și 3) hotărârea Tribunalului Arbitral mixt din Paris din 8 Iunie 1926, prin care se respinsese excepțiunea de incompetență ridicată de adversar. În ceea ce privește deciziunea Ministerului de Interne din 30 August 1925, tribunalul arată că nu poate avea autoritate de lucru judecat, deoarece prin modificarea art. 61 din regulament făcută prin decretul interpretativ și cu efect retroactiv din 2 Noembrie 1926, ministerul a fost declarat incompetent să constate cetățenia persoanelor de sub art. 2 alin. 4 din regulament, în care intra cererea lui Meer Wildermann, iar prin deciziunea din 5 Noembrie 1926, s'au anulat toate certificatele eliberate de minister, tocmai din cauză că fusesse eliberate de o autoritate fără competență. Mai departe tribunalul arată că din moment ce s'a hotărât în mod definitiv de Inalta Curte de Casație că Ministerul de Interne era incompetent să constate cetățenia cuiva, toate constatările făcute de el sunt inexistente și ele nu pot avea autoritate de lucru judecat. În ceea ce privește deciziunea nr. 1666 din 1925 a Inaltei Curți de Casație, prin care s'a respins recursul lui Hugo Stinnes, tribunalul arată că nici ea nu constituie lucru judecat, deoarece nu se ocupă de chestiunea dacă Meer Wildermann, este sau nu, cetățean român, ci respinge recursul numai pe motivul că eliberarea de către minister a certificatului de naționalitate este un act de guvernământ și că prin aceasta nu s'a conferit recurentului calitatea de cetățean român și nu este oprit tribunalul, să examineze dacă s'au îndeplinit condițiunile cerute pentru a fi cetățean român. Osebit de această tribunalul adaugă, că din moment ce tocmai decizia care se atacase cu recurs a fost apoi anulată prin decretul și decizia ulterioară din 1930 a Inaltei Curți, prima sa decizie rămâne fără niciun efect și nu poate prin ea singură constitui autoritate de lucru judecat, căci ea nici nu a judecat în fond. În ceea ce privește hotărârea tribunalului arbitral mixt din 8 Iunie 1926, instanța de fond arată că nici din ea nu poate rezulta autoritate de lucru judecat, pentru că ea se bazează tocmai pe dovezi eliberate de Ministerul de Interne, cari în urmă au fost anulate și chiar tribunalul mixt arbitral, când i s'a făcut dovada că acele acte au fost anulate, a revizuit procesul și s'a declarat incompetent prin deciziunea din 2 Ianuarie 1932, așa că deciziunea anterioară dela 8 Iunie 1926, prin care se declarase competente, fiind revizuită, nu mai poate constitui autoritate de lucru judecat. După ce a înlăturat astfel excepțiunea autorității lucrului judecat, tribunalul a luat în examinare și respins apărarea recurentului prin care susținuse, că în baza principiului *error communis facit jus*, trebuie menținute hotărârile sus amintite, deoarece el din cauza vechiului text al art. 61 din regulament, a căzut în eroarea în care era toată lumea în timpul acela, crezând în competența Ministerului de Interne căruia s'a adresat și care el însuși se găsea în aceeași eroare, socotindu-se competente. Respingerea acestei apărări tribunalul o motivează arătând că eroarea în care pretinde recurentul că a căzut, nu este o eroare de fapt, singurul caz în care cineva poate invoca maxima *error communis facit jus*, ci este o eroare de in-

terpretarea unei legi și în asemenea caz se aplică în drept cealaltă regulă: *nemo censetur legem ignorare*, care primează pe cea dintâi, iar faptul că ministerul singur a căzut în aceeași eroare, crezându-se competente, nu a acoperit cu nimic viciul inițial al actelor sale și nici nu dă acestor acte o valabilitate pe care nu au avut-o niciodată și care prin o hotărâre a Inaltei Curți de Casație s'a constatat inexistență.

Având în vedere că partea din sentința tribunalului prin care s'a înlăturat excepțiunea referitoare la autoritatea lucrului judecat atribuită primelor două hotărâri menționate mai sus, este criticată de recurent prin motivul I de casare formulat astfel :

I. a) Violarea art. 1357 din codul civil, nesocotire și greșită înțelegere a tuturor principiilor necontestate în materie de autoritate a lucrului judecat și a efectelor hotărârilor definitive și inatacabile.

b) Exces de putere, eroare gravă de fapt atunci când anulează în mod indirect decizia Curții de Casație s. II-a nr. 1666 din 1925 și când contestând autoritatea lucrului judecat deciziei definitive a instanței administrative. Ministerul de Interne confirmă prin respingerea recursului în contra ei de către Curtea de Casație — afirmă — atunci când aceste hotărâri nu au fost niciodată anulate de nicio autoritate care ar fi avut această competență chiar ca consecință a efectului retroactiv dat decretului interpretativ al art. 61 din regulamentul legii din 1924, că decizia atacată a fost anulată, ceea ce este direct contrar adevărului.

c) Omisiune esențială și nemotivare; eronată concepție a efectelor posibile a dispozițiilor legale interpretative, violarea dispozițiilor legale în materie de neretroactivitate și de drepturi câștigate, extindere abuzivă și cu exces de putere a efectului retroactivității chiar admise.

d) Omisiune esențială, în ce privește tocmai chestiunea existenței decretului de modificare a art. 61 din regulamentul legii din 1924, atât în el însuși, ca făcut cu scop de a eluda drepturile definitiv câștigate, cât și în calificarea sa legală, de decret interpretativ, care trebuie să rezulte din natura reală a operației juridice, iar nu din bunul plac al denumirii date de autorii săi.

Am arătat și dovedit tribunalului că eliberarea certificatului constatator al naționalității mele române — dobândită și recunoscută în mod preexistent — singura cerere pe care o făceam primarului din Chilia Nouă și în apel tribunalului, se impunea ca consecință a acestor drepturi dobândite și invocam pentru stabilirea acestor drepturi și în contra contestațiilor insolite și conjugate a Ministerului de Interne și a Societății Pulp et Comp., autoritatea lucrului judecat, pe care o am față tocmai de această împreună împotrivire, derivând din deciziuni administrative și judecătorești definitive și neanulate date în contradictor cu ei. Aceste hotărâri, dată una de instanța administrativă competentă pentru constatarea conformării actelor mele cu cerințele art. 56 alin. 6 al legii din 1924 în virtutea art. 70 din această lege și a art. 59 și 61 din regulamentul acestei legi (cel dintâi încă în vigoare și astăzi), Ministerul de Interne, care, după examinarea tuturor actelor produse de mine, a tuturor celor invocate de adversarii mei sus numiți, în contradictor și în mod contencios a decis asupra lor și a constatat că îndeplinesc condițiunile pentru a fi recunoscut cetățean român pe baza art. 56 alin. 6 din lege; cealaltă hotărâre a Curții de Casație s. III-a din 1925, care respingând recursul adversarilor în contra deciziei instanței administrative, oricare ar fi motivele acestei respingeri, confirmă în mod definitiv această deciziune, după toate regulile până acum admise, tranșează irefragabil chestiunea consta-

tării naționalității mele române. La aceste două hotăriri se adăugă aceea a Tribunalului Arbitral mixt din Paris, față de care aceeași chestiune a fost pusă, discutată și tranșată în contra adversarilor și în favoarea mea și deci și această hotărîre, în urma revizuirii a fost, în ce privește chestiunea persistenței calității mele, ca consecință a decretului din 1926, suspendată în efectele ei, până la tranșarea de către autoritățile române a acestei situații, această hotărîre a tribunalului arbitral rămâne întreagă în privința constatării calității mele de cetățean român pentru momentul anterior decretului, când ea a fost dată bazându-se pe înseși certificatele Ministerului de Interne și pe declarațiile autentice și oficiale ale acestuia făcute asupra competenței sale.

Or, în dreptul internațional nu se admite vreo retroactivitate în contra drepturilor definitiv câștigate.

Spuneam tribunalului că trebuie să facă o distincțiune, care se impune între faptul anulării prin decizia ministerială, numai a instrumentului probator; certificatul care mi-ar fi fost eliberat de către o autoritate incompetentă și acel al permanenței constatărilor, care ele sunt hotăriri definitive care nu se pot anula niciodată de nimeni și care n'au fost anulate, constatări care au rămas definitive și care împiedică pe tribunal a mai discuta această chestiune a cărei judecată se impune lui ca autoritate de lucru judecat.

Adăugăm că chiar dacă s'ar putea da efect retroactiv decretului pretins interpretativ, acest efect se oprește, după toată doctrina dreptului, toată jurisprudența, toate principiile, la deciziunile definitive și inatacabile *causae finitae* care nu pot să fie atinse prin nicio lege sau decret interpretativ, constituind situațiuni juridice definitiv dobândite. Că înainte de a se atribui efect retroactiv unui decret interpretativ ca atare, trebuia văzut dacă acel decret este în adevăr interpretativ, căci nu e suficient ca să fie calificat astfel de către autorul său, ci trebuie să întrunească calități intrinsece ale acestui gen, care sunt: a) de a se aplica în text obscur; b) și de a fi fost determinat de contradicțiuni și conflicte jurisprudențiale în ce privește sensul și interpretarea sa. Ceea ce nu era cazul art. 61 din regulament, care a fost modificat în realitate, iar nu interpretat.

Tribunalul deși recunoaște în fapt toate cele ce am expus, respinge autoritatea lucrului judecat invocată, sub singurul considerent, că deciziunile invocate au pierdut autoritatea lucrului judecat, cât prin faptul că deși date de instanțe competente, aceste instanțe cel puțin, cea administrativă a fost declarată prin efectul decretului interpretativ incompetent, deci deciziunile date de ea sunt inexistente. Ceea ce constituie din partea tribunalului o gravă eroare de drept, deoarece incompetentă, chiar declarată pe efect retroactiv, nu produce inexistența hotărîrilor, deoarece retroactivitatea nu se poate atinge de hotărîrile definitive și inatacabile, deoarece în fine chiar dacă ele ca consecință a incompetenței, ar putea fi anulate, cât timp nu sunt anulate, ele au autoritate de lucru judecat, iar anularea acestor hotărîri afirmată constituie din partea tribunalului o eroare grosieră de fapt.

Tribunalul violează și nesocotește dar toate regulele în materie de autoritate de lucru judecat și de efect dat retroactivității, iar în privința deciziunii nr. 1666 din 1925 a Secțiunii a III-a a Curții de Casație, un exces de putere vădit care nu-și poate reclama nici de teoria anulării implicite pentru declarații de incompetență, prin decret interpretativ, înlăturând-o sub inadvertența pretext că n'ar tranșa chestiunea constatării naționalității lui Wildermann, deși respingând recursul în contra hotărîrii administrative care o stabilise pentru considerația că aceste constatări nu pot fi controlate nici anulate de justiție, întru cât constituie acte de guvernământ, întru cât nu au fost decât a interpreta și aplica tratatele prin care cetățenia română de drept se acordă lui Wildermann,

Curtea de Casație și-a însușit-o confirmând deciziunea acestei instanțe administrative.

Iar în privința efectului retroactivității rezultând din decretul interpretativ asupra deciziilor definitive și asupra contestării naturii de decret interpretativ, decretului din 1926, precum și în privința dovezii propuse, că el constituia o eludare voită cu scop de prejudiciu unui drept dobândit, ceea ce îi ridică orice efect legal, tribunalul omite a se pronunța și nu justifică prin nimic procedarea sa, ceea ce constituie o omisiune esențială, fiindcă dacă decretul era nelegal, sau numai modificator, el nu ar fi avut efect retroactiv, iar dacă deși retroactiv, el nu putea atinge deciziile definitive, nu se putea înlătura autoritatea lucrului judecat.

Considerând că dacă sunt îndeplinite cerințele art. 1201 cod. civil, autoritatea de lucru judecat poate să rezulte și din hotărîrile cari pronunțate fiind în o materie de către instanțe legal instituite, s'ar fi dat totuși cu neobservarea dispozițiilor după care legea regulează competența între instanțele pe cari le-a creat pentru acea materie;

Că, însă, atunci când o hotărîre este dată nu numai prin neobservarea acestor dispozițiuni referitoare la competență, dar autoritatea dela care ea emană, nu a fost în niciun fel investită și instituită prin lege cu putere de jurisdicțiune în materia în care totuși s'a pronunțat, în atare caz nu mai poate să rezulte autoritate de lucru judecat din o asemenea hotărîre, căci ea în drept nu are existență;

Considerând că legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924, prin niciun text al ei nu învestește Ministerul de Interne cu puterea de organ de jurisdicțiune în materie de constatarea și stabilirea calității de cetățean român;

Considerând că de altfel Inalta Curte prin deciziunile amintite mai sus nr. 1812 și 1813 din 1930, și-a întemeiat soluțiunea pe considerația că certificatele prin cari Ministerul de Interne constată naționalitatea română a recurentului Meer Wildermann sunt nevalabile, fiindcă legea pentru dobândirea naționalității române din 1924, nu conferise acestei autorități dreptul de a constata naționalitatea română și a elibera certificate pe baza propriilor sale constatări;

Că, așa dar, dacă în această privință există un punct stabilit cu autoritate de lucru judecat, el este tocmai în sensul că Ministerul de Interne nu era o autoritate investită prin lege cu dreptul de a constata naționalitatea română și a elibera certificate de naționalitate în baza propriilor sale constatări și dacă totuși a eliberat atari certificate, ele nu sunt valabile;

Considerând că odată stabilit că Ministerul de Interne în niciun mod nu era după lege investit cu putere de jurisdicțiune în materie de constatarea naționalității române, urmează că deciziunea din 30 August 1925 și certificatele ce o preced și prin care a recunoscut ca definitivă calitatea de cetățean român a recurentului Meer Wildermann, nu putea să aibă autoritate de lucru judecat și deci Tribunalul Covurului cu drept cuvânt a refuzat să le recunoască o asemenea autoritate;

Considerând că din moment ce deciziunea din 30 August 1925 a Ministerului de Interne nu avea autoritate de lucru judecat, urmează că anularea acelei decizii și a certificatelor eliberate făcută ulterior de minister prin o altă decizie cu nr. 26145 din 1926, în baza decretului interpretativ nr. 3586 din 2 Noemvrie 1926, nu era contrarie principiului după care efectul retro-

activ al legilor interpretative nu poate atinge situațiile dobândite anterior în baza hotărârilor trecute în puterea lucrului judecat, căci acest principiu nu poate fi invocat în speță deciziunea ministerului din 1925 neavând autoritate de lucru judecat;

Că, așa dar, urmează a se respinge criticele formulate prin motivul I de casare și prin care se impută tribunalului că a violat acest principiu, nediscutând consecințele aplicării lui în speță, sau că a omis să discute apărarea recurentului prin care a contestat caracterul interpretativ al decretului nr. 3586 din 1926, sau prin care a atribuit aceluiași decret efectul prejudicierii unor drepturi câștigate, pentru că toate aceste critici au la bază afirmația că decizia Ministerului de Interne sus citată ar avea autoritate de lucru judecat;

Având în vedere că deciziunea Inaltei Curți de Casație nr. 1666 din 1925, deși prin ea s'a respins recursul în contencios făcut în contra deciziunilor și certificărilor eliberate de Ministerul de Interne, totuși această soluție dată fiind de Inalta Curte tocmai pentru considerația că recunoaște deciziunilor ministerului un alt caracter decât acela al unor acte de jurisdicțiune, urmează din această cauză că nici din deciziunea nr. 1666 din 1925 nu a putut să rezulte autoritate de lucru judecat cu privire la constatarea calității de cetățean român a recurentului;

Că, așa dar, e neîntemeiată și acea parte din motivul I de casare prin care se impută tribunalului că greșit ar fi respins excepțiunea ridicată de recurent cu privire la autoritatea de lucru judecat rezultată din deciziunea nr. 1666 din 1925;

Considerând în fine că nerecunoașterea de către tribunal a autorității lucrului judecat ce se pretinde de către recurent că rezultă și din hotărârea tribunalului arbitral mixt din 8 Iunie 1926, este o soluțiune întemeiată, deoarece hotărârea invocată se sprijinea pe deciziunea și certificatele Ministerului de Interne amintite mai sus, și de altfel însuși tribunalul arbitral mixt a revenit asupra ei;

Că în consecință motivul I de casare este neîntemeiat și urmează a fi respins.

Înzând criticile aduse sentinței tribunalului prin motivul II de casare astfel formulat :

II) Exces de putere. Eroare gravă de fapt. Gresită calificare legală; nerespectarea principiilor admise în mod general asupra erorii comune, invincibile și care nu se putea înălțura și asupra efectelor bune credințe.

Violarea tuturor regulilor în materie de forță majoră. Omission esențială.

În adevăr, am susținut în fața tribunalului, fapte pe care tribunalul este obligat a le recunoaște, că în orice caz și chiar dacă hotărârile invocate ar trebui să fie considerate ca date de instanțele competente, deoarece însă la epoca în care au fost date, 1925, ele după legile și regulamentele atunci în vigoare, erau competente, că această competență nu numai că era crezută de toată lumea fără posibilitate de control, căci nimeni nu putea prevedea modificarea, colorată de numele de interpretare, survenită posterior printr'un decret ad-hoc, dar mai mult decât atât era impusă prin legile și regulamentele acelor cari voiau a uza de drepturile lor, constrânși de a se adresa ca singura autoritate care se proclama și se pretindea competente, refuzând sub pedeapsă de nulitate, competența vreunei alte autorități și care dădea în mod oficial autorităților internaționale interpretări autentice a textelor pe care, în urmă avea cu inconsecvență și lipsă de bună credință, să pre-

tindă a le interpreta cu totul altfel. Că, în asemenea condițiuni, pe baza principiilor de echitate, de securitate publică și de bună credință, totdeauna și de toată lumea admise, principii concretizate în maxima **error communis facit jus** și care prevalează asupra ficțiunii de interes general subordonat: **nemo censetur legem ignorare**, actele făcute de acele autorități chiar incompetente, pe baza cărora s'au acordat recunoscut sau declarat drepturi definitiv dobândite particularilor, rămân valabile, într'un interes social față de aceștia.

Că dar hotărârile Ministerului de Interne trebuiesc considerate ca definitiv dobândite lui Wildermann în sensul recunoașterii și constatării calității sale de cetățean român în sensul art. 56 alin. b din legea dela 1924.

Tribunalul respinge această cerere pe simplul motiv de două ori eronat în drept, că maxima **error communis** s'ar aplica numai la erorile de fapt și că regula că nimeni nu e presupus a ignora legile, are precădere asupra sa. Făcând aceasta în mod arbitrar și prin exces de putere, tribunalul distinge între eroarea de drept și eroarea de fapt în privința aplicării maximei sus citate, toată de echitate și de securitate atunci când nu există o distincție de făcut între ele și decizând că faptul de a se adresa unei autorități, fie chiar din greșeală constituie o eroare de drept, iar nu o eroare de fapt, ceea ce este o calificare eronată; de altă parte când dând precădere maximei **nemo censetur**. Asupra maximei **error communis**, tribunalul greșeste în mod esențial în drept, deoarece însăși instituția acestei din urmă maxime presupune o derogare necesară și cerută de securitate celei dintâi.

Iar ne ținând seama de cazul de forță majoră invocat, nici de interpretarea autentică dată de minister (art. 61) ca element al relei sale credințe și al constrângerii impuse lui Wildermann, comite o îndoită omisiune esențială, pentru care cer casarea sentinței.

Considerând că invocarea principiului **error communis facit jus**, poate servi la validarea și menținerea actelor nevalabile în anume cazuri și condițiuni, numai atâta timp cât între părți se poate discuta valabilitatea acelor acte, dar nu și atunci când între ele s'a dat anterior, în contradictoriu, o hotărâre cu autoritate de lucru judecat, care să fi declarat actul în discuțiune nevalabil;

Având în vedere că în speță, după cum s'a arătat mai sus, în expunerea faptelor cauzei, certificatele și deciziunile Ministerului de Interne prin care se constatare în 1925, că recurentul Meer Wildermann are naționalitatea română, au fost anulate de minister, prin deciziunea nr. 26.145 din 1926, în contra căreia făcându-se acțiune în contencios de Meer Wildermann, după ce a fost admisă această acțiune de Curtea de Apel, posterior în urma admiterii recursurilor introduse de Societatea The International Pulp and Chemical Company Limited și de Ministerul de Interne, Inalta Curte de Casație prin deciziunile nr. 1812 și 1813 din 20 Decembrie 1930, a casat hotărârea Curții de Apel și a respins acțiunea în contencios;

Că, deci, atunci când Tribunalul Covurlui a judecat în speță și s'a invocat de către recurent înaintea sa principiul **error communis facit jus**, la acea dată nevalabilitatea certificatelor de naționalitate eliberate de Ministerul de Interne recurentului Meer Wildermann, constituia un punct hotărât definitiv între părți cu putere de lucru judecat, care rezultă din deciziunile Inaltei Curți de Casație nr. 1812 și 1813 din 1930, date după o judecată în contradictoriu;

Că, deci, în speță recurentul Meer Wildermann nu

mai putea să invoace înaintea tribunalului principiul *error communis facit jus*, pentru a valida certificatul și deciziunea Ministerului de Interne, care constatase în 1925, naționalitatea sa română, deoarece acele certificate și deciziuni fuseseră anulate de Ministerul de Interne și actul prin care se dispusese anularea, după ce s'a urmat o judecată în contradictoriu între părți, a fost menținut prin deciziile nr. 1812 și 1813 din 1930 ale Inaltei Curți de Casație, cari au autoritatea de lucru judecat;

Că, așa dar, era cu totul inutil în cauză a se discuta de către Tribunalul Govurlui dacă principiul *error communis facit jus*, se aplică, sau nu, atunci când eroarea poartă asupra unei situațiuni sau chestiuni de drept, deoarece în orice caz, în speță nu-și putea găsi aplicarea acest principiu, pentru cuvântul că actele pentru validarea cărora el fusese invocat de către recurent, fuseseră anulate anterior de către Ministerul de Interne și această anulare a fost menținută prin hotărâri cu putere de lucru judecat, date între părți după o judecată urmată în contradictoriu;

Că în consecință întreg motivul II de casare urmează a fi respins în baza considerațiunilor sus expuse, cari au un pur caracter de drept și sunt suficiente pentru a justifica soluțiunea dată de tribunal apărării invocate de recurent în baza principiului *error communis facit jus*.

Având în vedere că Tribunalul Govurlui, după ce a înlăturat excepțiunile ridicate de recurentul Meer Wildermann, a trecut la examinarea fondului pricinii și cu acest prilej, mai înainte de a examina dacă recurentul îndeplinește condițiunile cerute de lege pentru a fi recunoscut cetățean român, a cercetat chestiunea dacă în situația în care acesta pretindea că se află, întră, sau nu, în cadrul dispozițiunilor art. 67 alin. II din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924, căci, — zice tribunalul — dacă în drept el nu ar putea să se prevaleze de acest articol, urmează că cererea sa este tardivă și bine a procedat primăria respingând-o și apelul său ar trebui respins ca nefondat fără a se mai cerceta în fapt dacă situația recurentului este așa cum o pretinde. Din acest punct de vedere tribunalul interpretând dispozițiunile art. 67 alin. II din legea amintită, arată că prin ele s'a prevăzut o excepțiune dela regula prescrisă de alin. I conform căreia locuitorii necuprinși în listele de cetățenie, sau care nu vor fi obținut hotărârea judecătorească în termenul legal conform art. 64 din lege, nu mai pot dobândi naționalitatea română decât pe calea și cu formalitățile naturalizării. Această excepțiune — zice tribunalul — consistă în faptul că pentru locuitorii absenți la domiciliu, cari au dobândit de drept naționalitatea română, potrivit art. 56, li se îngăduie să ceară oricând dela autoritatea comună competentă, certificatul de naționalitate; că însă — adaogă tribunalul — de excepțiunea arafată nu pot beneficia decât acei cari vin la naționalitatea română în baza domiciliului lor în țară, iar nu și acei cari — ca și recurentul Meer Wildermann, vor a veni la naționalitatea română conform punctului 6 de sub art. 56, în baza faptului că sunt născuți în una din provinciile alipite și astfel fiind, cererea recurentului făcută pe calea indicată de art. 67 alin. 2 este inadmisibilă pe această cale și, deci, bine a procedat primăria respingând-o, iar apelurile sale sunt nefondate;

Având în vedere că desi tribunalul a găsit că apelurile recurentului Meer Wildermann sunt nefondate

pentru că el nu putea să folosească calea prevăzută de art. 67 alin. II, totuși nu s'a mărginit să soluționeze pricina numai în baza acestor considerațiuni, ci a procedat mai departe și la examinarea chestiunii dacă în fapt recurentul a dovedit îndeplinirea condițiunilor cerute de lege prin art. 56 alin. 6 pe care îl invocase el — pentru a fi recunoscut cetățean român;

Având în vedere că recurentul prin motivele scrise ale recursului său, nu se plânge în contra procedurii tribunalului de a fi cercetat în fond chestiunea dacă recurentul îndeplinește, sau nu, condițiunile cerute de art. 56 alin. 6 din lege, deși găsisse că cererea sa este inadmisibilă ca fiind tardivă pe calea prevăzută de art. 67 alin. 2 din lege;

Că, însă, cu ocaziunea desbaterii recursului, pe cale orală după ce a expirat termenul legal pentru formularea și depunerea mijloacelor de casare, recurentul a criticat această procedură a tribunalului și susținut că din moment ce instanța a găsit că este inadmisibilă ca tardivă cererea sa, nu mai putea să judece fondul, pentru că era desezisată;

Considerând că potrivit dispozițiunilor art. 36 alin. V din legea organică a Inaltei Curți, examinarea mijloacelor de casare invocate, după expirarea termenului legal, este admisă numai dacă este vorba de un mijloc de casare de ordine publică;

Considerând că chestiunea de a se ști dacă o instanță de fond, care a găsit întemeiat mijlocul de neprimire sprijinit pe inadmisibilitatea ca tardivă a unei cereri, mai poate, sau nu, să procedeze și la examinarea în fond a cererii și găsind-o neîntemeiată în fond, să o înlăture ca atare, — această chestiune nu interesează și nu atinge niciun principiu de ordine publică, din moment ce acea instanță — și nu alta — era competente în cauză;

Că astfel fiind, urmează că mijlocul de casare oral formulat de recurent în speță, după expirarea termenului legal și prin care se pune în discuțiune tocmai această chestiune, trebuie înlăturat, pentru că este tardiv și nu este de ordine publică, fiind necontestat că pricina pe care a soluționat-o tribunalul în fond, cădea în competența sa de judecare, iar nu în competența vreunei alte instanțe;

Având în vedere că trecând la examinarea în fond a cauzei, adică la chestiunea dacă recurentul Meer Wildermann, îndeplinește condițiunile prevăzute de art. 56 alin. 6 din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924, — articol invocat de el — arată că 4 sunt condițiunile pe cari acest text le cere persoanei care pretinde a fi recunoscut cetățean român și anume: 1) să fie supus rus; 2) să fie născut în Basarabia; 3) părintii săi să fie domiciliați acolo și 4) să nu fi optat pentru altă naționalitate. După ce tribunalul constată că prima condițiune referitoare la supușenia rusă este îndeplinită de recurent, trece la examinarea condițiunii referitoare la nașterea în Basarabia și în această privință tribunalul arată că în conformitate cu principiile codului civil, starea civilă a unei persoane se dovedește cu actul de naștere, dar el nu este suficient, căci când se contestă acest act, el trebuie să fie conform cu posesiunea de stat a celui ce-l invoacă, iar în caz de nepotrivire între ele, este dator la cel care produce, să facă dovada adevăratei sale identități. În speță, constată tribunalul — Meer Wildermann spre a dovedi nașterea sa în Basarabia, a adus un extract de naștere eliberat de primăria comunei Chilia Nouă,

Județul Ismail, prin care se prevede că în adevăr la 23 Ianuarie 1863, s'a născut în acel oraș un copil cu acest nume, dar că actul produs este contrazis de declarațiile proprii ale părții făcute timp de 59 ani, până la 16 August 1922 în toate actele oficiale unde era nevoie să-și declare starea civilă, acte oficiale prin care se arată că este născut la 31 Decembrie 1864, localitatea nașterii variind între Akermann sau Odesa. Astfel tribunalul citează o serie de acte ca certificate de studii, actul său de căsătorie, din 19 Aprilie 1899, certificate pentru constatarea figurării în registrele de prezentări ale primăriilor Orașelor Lipsca, Nieder Kassel și Manheim, ale biroului de populație din Bonn și ale Consulatului Spaniol din Colonia. Din toate aceste acte — constată tribunalul — reiese că Meer Wildermann chiar și în străinătate s'a servit de două serii de documente și anume: unele la școală, unde era trecut ca născut la Akerman și altele la birourile de prezentare, unde era trecut născut la Odessa. Prin un certificat eliberat de un rabin din Akermann la 1870 și prezentat de recurent, se arată că în acel oraș din un tată Abram Wildermann și mama Rifca Isacovna, s'a născut un copil anume Meer la Decembrie 1864 și acest act pretinde că este al său, dar este fals, fiind scos de tatăl său și că prin el i s'a făcut vârsta mai mică spre a-l putea da la școală, act de care s'a folosit toată viața școlară. Fără de faptul că din actele produse reies trei locuri de naștere: Odessa, Akermann și Chilia Nouă, tribunalul cercetează care este cel adevărat pentru care să corespundă posesiunea de stat cu actul de naștere și în ce privește localitatea Chilia Nouă, constată că posesiunea de stat nici nu se poate discuta, pentru că până la 16 August 1922, el niciodată nu a arătat ca loc de naștere această localitate, iar în ce privește localitățile Odessa și Akermann, ele au ca punct comun, data nașterii 31 Decembrie 1864, adică cu doi ani mai târziu decât se arată în actul dela Chilia Nouă, așa că posesiunea de stat necorespunzând cu actul invocat de Meer Wildermann, urmează a se constata că el nu a dovedit nașterea sa în Chilia Nouă la 23 Ianuarie 1863. Intru cât, însă Meer Wildermann a cerut să se înlăture atât actul de naștere din Akermann, cât și posesiunea sa de stat și a se reține ca adevărat actul de naștere din Chilia, tribunalul examinează dovezile cu cari el pretinde să facă dovada identității sale cu cel din actul din Chilia. Aceste dovezi consistă în o serie de acte și explicațiuni coroborate cu depozitiile unor martori bătrâni, audiați odată de Inspectorul administrativ Văraru, delegat de Ministerul de Interne cu o anchetă și a doua oară audiați de recurent la notarul public. Prin explicațiunile sale recurentul a afirmat, că tatăl său a fost Abram Moscovici Wildermann și mama sa a fost Rifca născută Constantinovschi, cari tot în Chilia Nouă au mai avut doi copii mai mari: Leiba și Hers, prezentând un extract de naștere pe numele Ida Leib, născut la 24 Iunie 1855, din tatăl Abram Moscovici Wildermann și Rifca Itcoviceva Iancheleviceva, susținând că acesta este actul fratelui său Leiba, iar pentru Hers nu aduce niciun extract din Chilia Nouă, arătând — fără a face vreo dovadă, — că actul său de naștere s'a pierdut, dar că el s'a născut la Chilia Nouă în 1859. Totodată a mai prezentat trei certificate de naștere eliberate de rabinul Kraschin din Akermann, cari dovedesc că în acel oraș s'au născut trei copii: Leiba la Ianuarie 1859, Hers la Martie 1860 și Meer la Decembrie 1864 din tatăl Abraham Wildermann și Rifca Isacovna și a susținut că acestea sunt actele fraților săi și al său, bazându-se pe

identitatea de nume a părinților și copiilor din actele dela Chilia Nouă și dela Akerman adăugând, însă, că actele dela Akerman sunt false fiind scoase de tatăl său cu scopul de a reduce vârsta adevărată a copiilor pentru ca astfel să-i poată înscrie la școală. Tribunalul analizând și apreciind dovezile și explicațiunile produse de recurent, constată că între actele din Akerman și cele din Chilia Nouă, în afară de deosebirea de vârstă, mai există deosebiri și în ce privește numărul copiilor, căci martorii la prima audiere declară că tatăl recurentului a avut doar doi copii pe Leiba și Meer, ceea ce concordă și cu actele din Chilia Nouă, Privitor la explicația scopului pentru care recurentul pretindea că s'au scos actele dela Akerman, tribunalul arată că ea nu este plauzibilă, neexistând interesul reducerii vârstei pentru înscrierea la școală a recurentului și a fratelui său Leiba și că dimpotrivă pentru Leiba rezultă din un certificat de capacitate dat la Iulie 1877 de Liceul din Poltava, că adevărata dată a nașterii sale trebuie să fie aceea din actul emanat dela rabinul din Akerman, așa că persoana trecută în extractul de naștere dela Chilia Nouă, este cu totul alta decât adevăratul Leib fratele recurentului și această concluzie o deduce tribunalul și din împrejurarea că prin extractul de naștere din Chilia Nouă se arată că mama era Rifca Itcoviceva Iancheleviceva, pe când recurentul a arătat că mama lui era născută Constantinovschi. De asemenea în ce privește pe Hers, din actul său de conscripție militară tribunalul constată că rezultă, că anul său de naștere nu a putut fi decât acela indicat prin actul din Akerman. Sprijinit pe aceste constatări tribunalul deduce că persoanele indicate în actele dela Akerman, nu sunt aceleași cu persoanele din Chilia, pentru că pretinsa lor identitate nu poate să rezulte numai din simpla potrivire a numelui tatălui, iar cu privire la declarațiile martorilor, le înlătură apreciindu-le ca nesincere, justificând această apreciere pe nepotrivirea între aceia ce au declarat ei la prima și apoi la a doua audiere. Mai departe tribunalul examinând pașapoartele interne ale recurentului și ale tatălui său, le înlătură pentru că din ele nu poate rezulta o dovadă a locului și datei nașterii recurentului, iar în ce privește actele prezentate din care rezultă existența la Tiraspol, a unei familii Avram M. Wildermann, care venea din Akermann, tribunalul arată că nu se face dovada cu nimic a identității acestei familii cu aceea din Chilia, declarațiile martorilor în această privință fiind contradictorii. Constatând că recurentul n'a adus dovezi suficiente despre identitatea sa și a familiei sale din Akermann, Tiraspol și Odessa, cu aceea din Chilia Nouă, tribunalul conchide că nașterea recurentului în Chilia Nouă nu este dovedită și că el nu îndeplinește această condiție cerută de art. 56 alin. 6 pentru a fi recunoscut cetățean român;

Având în vedere că această parte din sentința tribunalului referitoare la neîndeplinirea condițiunei nașterii în Basarabia a recurentului este criticată prin motivul IV de casare astfel formulat :

IV) Omisiune esențială. Erori grave de fapt, nemotivări, denaturări de acte și exces de putere. Violarea art. 56 din legea naționalităților, a principiilor procedurale în materie de probe, a art. 859—926 din tomul IX cartea II a legiurilor civile ruse privitoare la actele de stare civilă.

Tribunalul judecă, punându-se în contradicție cu tot ce s'a stabilit și judecat până acum, că Wildermann nu este născut în Basarabia.

Spre a ajunge la acest rezultat, tribunalul cere o condițiune nouă neprevăzută de art. 56 al legii naționalităților și anume posesiunea de stat violând astfel acest text.

Chiar dacă am aplica principiile codului civil (art. 295) și principiile de drept din materia filiațiunei, lipsa unei posesiuni de stat, conformă cu actul de naștere, deschide numai posibilitatea unei contestări a stărei civile, dar nu constituie condițiune pentru stabilire a filiațiunei.

Pentru a ajunge la rezultatul dorit, tribunalul, crezându-se la adăpostul suveranității constatărilor sale de fapt, comite prin exces de putere o serie de omisiuni, nemotivări, erori grave de fapt și denaturări flagrante.

Am arătat tribunalului prin concluziunile pe larg dezvoltate, că familia doctorului Wildermann este situată în Basarabia la Chilia Nouă de sute de ani și am produs pentru completă stabilire a filiațiunei documente ce nu puteau fi înlăturate anume recensământul din 1834 și 1848.

Am dovedit că actele de recensământ și cu actul meu de naștere că bunicul meu Mosco Wildermann s'a născut la Chilia Nouă la 1835, că el a avut patru copii dintre care și pe tatăl meu Avram, născut la 1830 și că eu sunt născut la 23 Ianuarie 1863 la Chilia Nouă, cum dovedește actul meu de naștere.

Am arătat că tatăl meu s'a instalat ulterior nașterii mele la Akermann, unde i s'a oferit o situațiune frumoasă și că din cauza vârstei cam mare a copiilor, a recurs la niște acte de naștere apocrife, în care subsemnatul sunt trecut ca născut la 1864 (fără indicarea zilei) în loc de 1863, fratele meu Leib la 1859 în loc 1855, iar fratele meu Herș la 1859 în loc de 1860.

Aceste acte apocrife, cari dovedeau ca loc de naștere Akermann (tot în Basarabia), eu singur le-am produs.

Am arătat că în toate certificatele de studii ulterioare din Germania sau din alte părți, eu cât și fratele meu Leib, a trebuit în mod logic să fie trecut cu aceeași vârstă și născut în aceeași localitate ca și în actul apocrif dela Akermann, dacă în toate celelalte acte care se țineau pe baza registrelor de familie, ca pașapoarte interne, acte de conscripțiune militară, atât eu cât și frații mei suntem trecuți cu vârsta adeverată conform actului de naștere dela Chilia Nouă.

Am stabilit identitatea mea cu copilul născut la Chilia Nouă la 1863 printr'o serie de acte și probe toate indicate în concluziile scrise. Tribunalul a cărei hotărîre este surprinzătoare, numai prin soluțiunea dată, dar printr'o voită și persistentă nesocotire a tot ce era luminos dovedit, judecă că nu sunt născut la Chilia Nouă.

I. În primul rând tribunalul afirmă că am avut o posesiune de stat conformă actului dela Akermann sau dela Odessa și nici odată o posesiune de stat conformă cu actul dela Chilia Nouă.

Judecând astfel, tribunalul nesocotește printr'o gravă eroare de fapt, prin exces de putere și denaturare, dovezile prezentate pe care le voi examina ulterior și omite să le examineze și să le discute.

Am arătat că numai în actele de studii sunt indicat ca născut la Akermann, explicând că nici nu era posibil altfel, dar că în celelate acte de conscripție și în pașapoartele interne, care se întocmesc conform registrelor de familie, sunt trecut ca născut în 1863.

O examinare a acestor concluziuni ar fi dus la altă soluțiune și nu ar fi pus tribunalul să cadă în această gravă eroare de fapt.

II. Tribunalul motivează că explicațiunea noastră că actele au fost făcute în vederea înscrierii la școală, explicațiune pe care nu o examinează în ceea ce privește pe ceilalți copii, nu e plauzibilă căci la 16 Aprilie 1870, după actul dela Chilia Nouă eu aș fi avut 5 ani și 3 luni, deci puteam fi dat la școală,

deși din însăși această constatare se vede că nu aveam mai mult ca vârsta de 7 ani și nu era nevoie — zice tribunalul — denaturând realitatea, să fiu făcut mai mic cu doi ani, când n'am fost făcut mai mic decât cu un an, căci actul din Akermann mă da ca născut la 1864.

În fine tribunalul, pe cale de deducțiuni, afirmă prin exces de putere și în privința fratelui meu Leib că ar fi trebuit să fie înscris la școală la 1869, că deci este născut la 1858, deoarece a terminat liceul din Pultava la 1877, ca și cum el nu putea tocmai fiind dat vârsta sa înaintată, să dea mai multe examene într'un an, ca și cum liceul se termina în 8 ani iar nu în 7.

Din modul de judecată al tribunalului, care se oprește la asemenea motivări neconcludente, căci Meer Wildermann nu poate purta răspunderea actelor făcute de tatăl său, fără a examina cum vom arăta, dovezile ce am adus în stabilirea identității, se degajează un flagrant exces de putere.

III. Am invocat între alte dovezi asupra identității constatările din procesul verbal din 29 Mai al Judecătoriei Chilia Nouă, și depozițiile martorilor audiați, ancheta administrativă Văraru, cercetările făcute în cimitirul din localitate.

Aceste acte nu sunt examinate de tribunal, omisiune de sigur esențială, iar în privința probei cu martori decisivă în cauză, tribunalul o înlătură sub cuvânt că ar fi în contradicție cu primele depuneri făcute înaintea inspectorului Văraru.

Judecând astfel, tribunalul violează dreptul nostru de apărare, comite un exces de putere, când sub pretext că martorii s'ar contrazice, deși primele depozițiuni n'aveau valoare juridică nefiind făcute sub prestare de jurământ și deși depozițiunile din urmă nu fac decât să completeze pe primele, le înlătură invocând ca argument suprem că martorii nu pot fi crezuți, deoarece au vârsta de 80 ani ca și cum vârsta constituie o probă de nesinceritate.

Tribunalul omite de altfel să examineze toate constatările anchetei deduse din depozițiile martorilor, din propriile constatări ale anchetatorilor, din expertiza ordonată de judecătorie, care constatări dovedeau fără umbră de îndoială existența familiei Wildermann, cum și identitatea.

Numai prin neexaminarea tuturor probelor și înlăturarea abuzivă făcută cu exces de putere și violarea dreptului de apărare și a regulilor procedurale, a putut tribunalul ajunge la concluziunea nestabilirii identității.

IV. Am invocat ca probă a identității mele și a fratelui meu Leib, adică spre a stabili că persoanele născute la Akermann, nu sunt altele ca cele născute la Chilia Nouă pentru mine: pașaportul intern din 1886, 1887, 1833 și actul de conscripție din 1883; și pentru fratele meu Leib actul de conscripție militară din 22 August 1884 și documentul din 12 Iunie 1903, din care se constată și identitatea, cum și faptul că părinții mei locuiau la Tiraspol în 1817.

Deci aceste acte erau decisive, în stabilirea identității, totuși tribunalul înlătură pașapoartele interne, iar celelalte acte omite să le examineze, deși erau decisive în cauză.

Pentru a înlătura pașapoartele interne, tribunalul motivează că sunt insuficiente pentru că în ele nu s'ar arăta nici data, nici locul nașterii și că din ele nu se constată identitatea celor două familii dela Tiraspol și dela Chilia, iar în privința lui Leib, tribunalul motivează că din actul său de conscripție ar rezulta că este născut tot în 1858.

În fine tribunalul spre a înlătura prezumțiunile ineluctabile pe cari le invocam, motivează că în actul de naștere dela Chilia, Leib este arătat ca născut din Rifca Țicoviceva Iancheleviceva, pe când apelantul ar fi declarat că mama sa este născută Constantinovschij.

Spre a decide astfel, pe lângă că tribunalul omite să discute toate dovezile esențiale invocate, dar pe cele ce le discută, pașapoartele interne, prin exces de putere le găsește

insuficiente, deși am arătat că aceste pașapoarte stabilesc în mod ineluctabil identitatea, căci în ele Meer este trecut ca născut în 1830, iar Leib în 1855, ca și în actele dela Chilia Nouă, că în aceste acte tatăl lui Meer ca și al lui Leib este Avram și este identificat a fi aceeași persoană cu cel aflat la Chilia Nouă și arătat în actele de naștere și cele de recensământ, iar mama, Rifca, este aceeași în ambele acte.

Am arătat că eu sunt trecut în vârstă de 24 ani, deci născut la 1863 și că frații mei Leib și Hers, sunt trecuți ca născuți la aceeași dată, ca în actele dela Chilia Nouă.

Am arătat concordanța acestor acte cu cele de recensământ. Tribunalul prin exces de putere, nemotivare, denaturare, le consideră insuficiente, înlăturând și proba cu martori ce-l jena, deci e imposibil de conceput că din aceeași părinți s'ar fi născut aceiași copii cu același nume în două locuri deosebite.

Tribunalul afirmă că aceste probe n'ar fi suficiente pentru simpla considerațiune că în actele dela Akermann, care nu erau decât niște simple acte de notorietate, iar nu niște acte de naștere, acte fără nicio forță probantă conform art. 859—926 din Tom. IX legiuirea rusă, asupra actelor de stare civilă, care în orice caz, nu mai făceau nicio probă față de actele de naștere încheiate la Chilia Nouă în formele legale nu s'ar indica aceeași dată de naștere, când tocmai lipsa acestei date făcea necesară stabilirea identității.

Tribunalul nu examinează toate aceste dovezi de identitate, care pentru oricine erau suficiente, comițând o omisiune esențială, un exces de putere și o nemotivare, iar în privința identității mamei, se mulțumește a afirma că într'un act e trecută Rifca născută Constantinovschî, iar în altul Rifca Itcoviceva Iancheviceva, omițând însă să examineze susținerile noastre că într'un document se vorbește de Rifca născută Constantinovschî, deci e indicat numele tatălui, iar în celălalt pronumele tatălui Rifca Itcoviceva, conform obiceiului rus.

Afirmând că e vorba de o altă persoană, fără a examina susținerea noastră, tribunalul se face vinovat de omisiune esențială și exces de putere.

În fine, în ce privește pe Leib, tribunalul examinând actul său de conscripție militară depus de noi, zice comițând o gravă eroare de fapt, că el coincide cu actul de naștere dela Akermann, pentru că dintr'ânsul ar reesi, afirmă tribunalul, că e născut în 1858, ca în actul dela Akermann.

Or, actul de conscripție al fratelui meu Leib, vorbește de chemarea clasei 1877.

Dacă Leib ar fi fost născut în 1858, ar însemna că el a tras sortii la vârsta de 18 ani, cel mult 19 ani, iar nu la 21 ani, cum constată actul de conscripție pe care tribunalul îl denaturează.

Tribunalul mai afirmă cu timiditate că Meer Wildermann a trebuit să fie născut la Odessa, înlăturând în această privință cu exces de putere și cu violarea art. 859—926 din Tom. IX cartea II-a din legile civile ruse, referitor la actele matricole, actul de naștere ce am invocat și încercând să-mi atribue prin exces de putere o posesiune de stat contrară actului meu de naștere, deduse din acte fără valoarea juridică ca certificatele primăriei din Lipsca, actele de ale biuroului populației din Bonn, ale consulului spaniol din Colonia, acte care nu erau făcute pe baza declarațiilor mele și care sunt contrazise de înseși actele invocate de tribunal.

Tribunalul afirmă prin exces de putere fără nicio dovadă, că aș fi prezentat acte la consulul spaniei din care ar fi reesit că sunt născut la Odessa, acte pe cari azi nu le prezint, afirmațiune neadevărată, care constituie o gravă eroare de fapt și e surprinzător cum s'a putut strecura prin sentința tribunalului.

În fine, tribunalul omite de a discuta susținerea mea întemeiată pe probe indiscutabile, că nu puteam fi născut la Odessa.

Considerând că art. 56 punctul 6 din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924, recunoaște cetățenia română persoanelor cari la data Unirii, deși nedomiciliați în vreuna din comunele din Bucovina, Basarabia, Transilvania, Banat, Crișana, Sătmăr și Maramureș erau, însă, născute în acele comune, din părinți domiciliați acolo;

Considerând că, potrivit acestui text de lege, tribunalul trebuia în speță să cerceteze în prim rând, dacă recurentul Meer Wildermann, dovedește că s'a născut în adevăr în Basarabia și anume în localitatea pretinsă de el: Chilia Nouă;

Că într'un cât recurentul pentru a face această dovadă produce un extract de naștere dela Primăria Comunei Chilia Nouă prin care se prevede nașterea în acea localitate la data de 23 Ianuarie 1863, a unei persoane cu numele de Meer Wildermann, și într'un cât se contestase identitatea recurentului cu aceea a persoanei trecute în extractul produs, numai din cauza acestei împrejurări, tribunalul s'a ocupat și a cercetat posesiunea de stat a recurentului, iar nu — după cum se afirmă în prima parte a motivului IV de casare — pentru că ar fi considerat posesiunea de stat ca o condițiune cerută de art. 56 din legea amintită;

Că, deci este neîntemeiată prima parte a motivului IV de casare, prin care se susține că tribunalul ar fi cerut o condițiune nouă, neprevăzută de art. 56, — aceea a posesiunii de stat și că ar fi violat astfel acest text de lege;

Considerând că în speță tribunalul a constatat că posesiunea de stat a recurentului, sub raportul datei și locului nașterii, așa cum ea apare în actele și faptele cauzei, nu este o posesiune constantă și continuă și ea nu concordă cu actul de naștere eliberat de Primăria Chilia Nouă;

Că însuși recurentul a produs acte — cum sunt certificatele emaneate de rabinul din Akermann — cari în mod evident contraziceau indicațiile actului de naștere de care el totuși se prevala, pentru a obține recunoașterea cetățeniei române — contrazicere căreia recurentul i-a dat o explicație aducând în sprijinul ei a nume fapte și dovezi;

Considerând că în această situație chestiunea stabilirii identității persoanei recurentului, cu aceea a persoanei prevăzute în actul de naștere eliberat de Primăria Comunei Chilia Nouă, era o chestiune de convingere în fapt, pe care tribunalul avea să și-o facă exercitând dreptul suveran pe care îl au instanțele de fond de a aprecia și interpreta actele și probele produse, apreciere și interpretare pe care Înalta Curte nu o poate cenzura, afară de cazul în care instanța de fond ar fi denaturat actele supuse examinării și interpretării sale, sau ar fi comis o eroare grosieră de fapt;

Considerând că tribunalul — după cum s'a arătat în expunerea faptelor — a înlăturat ca neplauzibilă explicația dată de recurent asupra actelor eliberate de rabinul din Akermann, explicație care consistă în susținerea că ele ar fi fost obținute numai în scopul de a face posibilă înscrierea la școală a recurentului și fratelui său Leib și Hers, dându-li-se o etate mai mică decât ar fi avut în realitate, conform actelor dela Chilia Nouă;

Considerând că dacă pentru a motiva înlăturarea

acestei explicații, tribunalul constată că între data nașterii din actul recurentului dela Chilia Nouă și între aceea din actul dela Akermann există o diferență, deci o reducere de vârstă, de doi ani — constatarea sa nu este făcută prin denaturare, cum se afirmă în motivul IV de casare, pentru că în adevăr, diferența dintre cele două date și deci reducerea vârstei, nu este numai de un an, cum se pretinde de recurent, ci de un an și 11 luni, deci mai aproape de doi ani, cât arată tribunalul;

Că de asemenea, dacă tribunalul pentru a înlătura aceeași explicație, arată că la vârsta de 7 ani și trei luni pe care ar fi avut-o recurentul în baza actului dela Chilia Nouă, la data de 16 Aprilie 1870, când s'a obținut actul din Akermann, era o vârstă care nu împiedica înscrierea lui la școală și deci nu era justificată necesitatea procurării unui act fals, prin aceasta nu a comis o denaturare, — cum pretinde recurentul prin motivul IV de casare, — pentru că prin nimic nu a dovedit că la acea vârstă nu se mai puteau primi copii în școlile rusești;

Considerând că în ce privește înlăturarea aceleiași explicațiuni față de Leib, fratele recurentului, nici ea nu justifică criticile ce i se aduc prin recurs, deoarece motivarea tribunalului nu are la bază numai calcularea timpului necesar pentru urmarea liceului la 8 ani, ci și argumentul neatacat prin recurs, consistând din faptul că până la 1870, când s'a obținut actele rabinului din Akermann, acel Leib trebuia să fi urmat mai înainte de liceu o altă școală, la care să fi depus acte cu aceeași dată a nașterii ca și în actul rabinului din Akermann și că, deci, aceasta era adevărată dată a nașterii lui, iar nu data din actul adus dela Primăria din Chilia Nouă;

Că, așa dar, urmează a fi înlăturate criticele formulate prin motivul IV de casare în contra argumentării invocate de tribunal pentru a considera ca neplauzibilă explicația recurentului sus arătată;

Având în vedere că tribunalul nu a omis să examineze, ci s'a ocupat în deosebi de depozițiile martorilor cari au fost audiați în două rânduri, odată cu ocaziunea anchetei administrative făcute de Inspectorul Văraru și a două oară înaintea notarului public; că, dacă a înlăturat acești martori motivând că nu sunt sinceri, pentru că nu concordă declarațiunile pe cari ei le-au făcut întâiaoară, cu cele făcute a doua oară, sau pentru că ei ar fi bătrâni, prin aceasta tribunalul nu a făcut altceva decât să-și exercite dreptul său suveran de a aprecia în fapt probele produse, așa că este neîntemeiată imputarea violării dreptului de apărare, sau a comiterii unui exces de putere și omisiune esențială, ce i se aduce prin motivul IV de casare;

Considerând că neexaminarea de tribunal a unor acte cum sunt: procesul-verbal încheiat de Judecătoria de ocol Chilia Nouă, cu audierea unor martori, sau actele: încheiate de Inspectorul administrativ Văraru, cu ocazia anchetei administrative ce a făcut, sau actele cercetării făcute în cimitirul din Chilia Nouă — toate acestea nu pot constitui omisiuni esențiale, cum se pretinde prin punctul III de sub motivul IV de casare, deoarece tribunalul în sentința sa arată că a avut în vedere toate actele cauzei, iar recurentul prin motivul de casare nu arată ce conținut aveau aceste acte, pentru a se decide dacă ele erau esențiale în cauză și, deci, dacă era necesară o examinare a lor în mod oșebit;

Că astfel fiind și întru cât imputarea de omisiune esențială nu este întemeiată decât atunci când partea învederează că instanța de fond a omis să discute o

apărare sau un act esențial, adică de natură a schimba, sau a influența într'un mod decisiv asupra soluțiunii pricinii, urmează că criticile aduse prin punctul III de sub motivul IV de casare sunt neîntemeiate;

Considerând că, în speță—după cum s'a arătat mai sus—recurentul Meer Wildermann, trebuia să facă dovada identității sale cu aceea a persoanei despre care se prevedea în actul de naștere invocat de el, că s'a născut în localitatea Chilia Nouă la 23 Ianuarie 1863;

Că este evident că dacă recurentul ar fi produs vre-un act al său oficial, cum sunt pașapoartele interne ce se întrebuințau în Rusia, sau actele de conscripțiune militară, ori de recensământ, sau orice acte de acest fel, prin care să se fi indicat ca localitate a nașterii sale Comuna Chilia Nouă, și ca dată a nașterii: 23 Ianuarie 1863 și dacă tribunalul ar fi omis să examineze și să aibă în vedere atarj acte — în acest caz, omisiunea instanței ar fi purtat asupra unor elemente de probațiune esențiale;

Considerând, însă, că despre niciunul din actele enumerate prin punctul IV de sub motivul IV de casare, nu se afirmă de către recurent că ar fi indicat localitatea de naștere a sa ca fiind Chilia Nouă, ci numai data nașterii ca fiind anul 1863, sau ca rezultând din ele a fi fost acest an;

Că astfel fiind, dacă tribunalul nu a discutat aceste acte, sau dacă le-a discutat în mod incomplet, nu i se poate imputa — cum greșit i se impută prin punctul IV de sub motivul IV de casare — că ar fi comis o omisiune esențială sau denaturare, ori nemotivare și aceasta cu atât mai mult cu cât actele din cari rezultă un alt loc și dată a nașterii, cuprindeau indicații complete;

Considerând că nicăeri în sentința sa tribunalul nu arată că actele eliberate de rabinul Akermann la 1870 și pe care le produsea recurentul, ar avea valoarea probantă a unor acte legale de naștere; că tribunalul nu a primit aceste acte decât ca simple elemente cari împreună cu altele au servit la formarea convingerei neidentității recurentului cu persoana prevăzută în actul de naștere eliberat de primăria Comunei Chilia Nouă; că, așa dar, este neîntemeiată imputarea cuprinsă în punctul IV de sub motivul IV de casare, că tribunalul ar fi violat art. 859—926 din Tomul IX legiuirea rusă asupra actelor de stare civilă;

Considerând că pentru a-și face convingerea și a învedera că actele dela Akermann și cele dela Chilia Nouă, nu privesc pe aceleași persoane, tribunalul pe lângă alte motive, a invocat ca un argument și faptul că numele mamei lui Meer Wildermann din actul dela Akermann nu este identic cu acela al lui Meer Wildermann prevăzut în actul dela Chilia Nouă;

Că dacă recurentul — care nu a contestat existența acestei nepotriviri de nume — a dat o explicațiune asupra ei și tribunalul a omis să discute explicațiunea, omisiunea nu este esențială pentru că nepotrivirea de nume sus arătată nu constituie singurul motiv, sau cel principal, ci un simplu argument în plus pe care instanța îl aduce spre a-și justifica convingerea sa asupra neidentității persoanelor trecute în cele două serii de acte;

Considerând că actul de conscripțiune militară al lui Leib, fratele recurentului, neindicând localitatea nașterii acestuia, nu era un act esențial în cauză și, deci, chiar dacă tribunalul înlăturându-l ar fi invocat

un argument eronat, această eroare nu influențează asupra soluțiunii pricinii;

Considerând că tribunalul nu stabilește că recurentul s'a născut la Odessa, ci arată că unele acte ale cauzei indică Orașul Odessa ca fiind locul de naștere; că certificatele primăriei din Lipsca, ale biroului populației din Bonn, și ale Consului Spaniol din Colonia, tribunalul le invoacă nu pentru a stabili că recurentul s'ar fi născut la Odessa, ci le invoacă drept elemente ale convingerii ce și-a făcut că el nu are o posesiune de stat, concordantă cu indicațiile actului de naștere din Chilia Nouă;

Având în vedere că din cele ce preced rezultă că criticile aduse prin motivul IV de casare acelei părți din sentința tribunalului, prin care se constată că recurentul Meer Wildermann, nu a dovedit că s'a născut în Basarabia, sunt neîntemeiate, ele nevizând modul în care tribunalul a interpretat și aplicat o dispozițiune a legii, sau vreun prejudiciu de drept, ci numai constatările de fapt și aprecierile pe cari instanța de fond le-a făcut asupra diferitelor acte și fapte ale cauzei, fără a le fi denaturat, constatări și aprecieri cari sunt de atributul suveran al instanțelor de fond;

Considerând că odată înlăturat ca neîntemeiat motivul IV de casare, rămâne definitiv dobândit în cauză, că recurentul Meer Wildermann nu a dovedit că a fost născut în Basarabia și că, deci, nu este îndeplinită o esențială condițiune cerută de art. 56 punctul 6 din legea pentru dobândirea naționalității române din 1924, invocat de recurent;

Considerând, că din moment ce această condițiune nu este îndeplinită, urmează că soluțiunea tribunalului de a fi respins apelurile și cererea recurentului pentru recunoașterea cetățeniei române în baza textului amintit, este o soluțiune care se menține numai în baza neîndeplinirii ei, indiferent dacă recurentul satisfăcea, sau nu și celelalte condițiuni referitoare la domiciliul părinților și la neoptarea pentru o altă naționalitate și indiferent și de chestiunea dacă față de dispozițiunile art. 67 din legea amintită, cererea sa era, sau nu, și tardivă;

Că în consecință este fără interes pentru soluțiune să se examineze motivele III, V și VI de casare, prin care se critică părțile din sentința tribunalului, privitoare la aceste chestiuni inutile, așa că aceste trei motive de casare urmează a fi înlăturate ca fiind fără interes examinarea lor;

Considerând că recurentul a mai formulat încă un motiv de casare, — motivul VI — bazat pe pretinsa neconstituționalitate a art. 56 aliniatul 6, 47, 56, 60 și 61 din legea pentru dobândirea naționalității române din 1924, — motiv pe care a arătat că îl invoacă în mod subsidiar pentru cazul că Inalta Curte ar decide că legea menționată s'a îndepărtat dela tratatul dela Paris, abrogându-l în părțile privitoare la condițiunea domiciliului administrativ, a chestiunii renunțării în privința dobândirii de drept a naționalității române;

Considerând, însă, că după cum s'a arătat, Inalta Curte a găsit că în urma respingerii ca neîntemeiat a motivului IV de casare, soluțiunea dată de tribunal se menține indiferent de orice discuțiune asupra motiveilor III, V și VI de casare, cari trebuiesc înlăturate ca

fiind inutilă examinarea lor; că astfel fiind și întru cât motivul VII de casare nu-și are rațiunea de a fi discutat, decât în cazul în care Inalta Curte ar fi examinat și respins ca neîntemeiate motivele V și VI de casare, urmează că o trimitere a acestui motiv de neconstituționalitate înaintea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți, nu este justificată, examinarea lui fiind de asemenea inutilă, așa că recursul cată fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL ILFOV S. IV C. C.

Audiența dela 18 Mai 1935

Prezid. d lui ION SIMIONESCU-ANAST. jude de șed.

Ana Mărgineanu cu Maria D. Drugă și a.

Sentința nr. 731 Dosar nr. 4453/933

Capacitate. Act de vânzare. Femea măritată. Când trebuie constatată capacitatea ei. Legi care guvernează capacitatea personală. Principiul neretroactivității. Act făcut prin fraudă. Anulare. Art. 1, 199 și 207 cod. civ. Legea din 20 Aprilie 1932 care ridică incapacitatea femeii.

1. — *Art. 1 cod. civ. conține o declarațiune de principiu, în sensul că legea nu poate să lucreze în trecut, înainte de a se naște, fiindcă justiția e chemată să constate un drept în mod declarativ. Un fapt sau un act juridic se constată după legea în vigoare, indiferent de data când se făcea constatarea ei de jusiție, în virtutea principiului de reacțiune instantanee a legilor asupra faptelor.*

Prin urmare, un act de vânzare încheiat de soție singură, fără consimțământul sofului ei, sub imperiul art. 199 și 207 c. civ., a căpătat din chiar momentul facerii lui, caracterul de act anulabil, dacă nu s'au respectat normele prevăzute de legea în vigoare.

2. — *Legile care guvernează capacitatea persoanelor se aplică imediat, în sensul că după intrarea în vigoare a legii, capacitatea este aceea pe care o dictează noua lege, însă nu se poate atinge de situațiuni sau capacități deja fixate.*

3. — *Actul făcut de o persoană incapabilă prin manopere dolosive este nul, în virtutea principiului fraud omnia corrumpit. Prin urmare, un act de vânzare făcut de o persoană incapabilă este nul.*

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Ana Mărgineanu din București, str. Turtucaia nr. 54 cu petiția înreg. la nr. 27933 din 1933, în contra cărții de judecată civilă cu nr. 1868 din 1933, a Judecătoriei ocolului IV urban București.

Având în vedere actele din dosar și concluziunile orale și scrise ale părților;

Având în vedere că prin sus menționata carte de judecată s'a admis acțiunea reclamanților Maria Drugă, fostă Dragomir și Dumitru Drugă, anulându-se actul de vânzare autentificat sub nr. 17920 din 1923, intervenit între Maria Dragomir, Ion Mărgineanu și Ana Mărgineanu;

Având în vedere că Maria Drugă, căsătorită cu Dumitru Drugă încă din anul 1929, a vândut prin actul autentificat la nr. 17920 din 1923 soților Ana și Ion Mărgineanu, o parte dintr'un teren pe care îl moștenise dela defunctul său soț C. Dragomir, dându-și în act vechiul său nume de Maria Dragomir, fără ca actualul soț Dumitru Drugă, să figureze în act pentru autorizare, potrivit art. 199 din codul civil;

Având în vedere că incapacitatea civilă a femeii măritate a fost ridicată prin legea din 20 Aprilie 1932, care printre alte texte de lege a abrogat articolele 199 și 207 din codul civil, dintre cari ultimul text dădea soților câte o acțiune în anularea actelor făcute de soție fără autorizația soțului și se pune problema dacă această lege guvernează și contractul din cauză, încheiat anterior intrării ei în vigoare, deci dacă soții reclamanți mai au această acțiune în anulare;

Considerând că art. 1 din codul civil, care prevede că „legea dispune numai pentru viitor ea n'are putere retroactivă”, conține o declarațiune de principiu, cu valoarea unei constatări, anume că o lege nu a putut să lucreze în trecut, înainte de a se naște, aceasta potrivit rațiunii naturale; că deși acest adevăr este evident, legiuitorul a găsit că e util să-l reamintească, tocmai pentru că justiția e chemată, de obicei, să constate un drept în mod declarativ, anume că s'a format în trecut un fapt sau act juridic, după ce, adesea, o nouă lege guvernează faptele de același fel și pentru a nu se uita că legea nouă nu mai are priză asupra unui fapt trecut, care nu a putut rămâne în suspensie ca fapt, până în momentul intrării în vigoare a noiei legi, ci a căpătat în mod definitiv o formă de fapt sau act juridic prin coexistența sa cu legea veche, aceasta încă din momentul producerii lui, indiferent de data când se face constatarea de către justiție și în virtutea unui principiu de reacțiune instantanee a legilor asupra faptelor;

Că astfel fiind, actul de vânzare încheiat de soție singură, fără consimțământul soțului, sub imperiul articolelor 199 și 207 din codul civil, a căpătat caracterul de act anulabil din chiar momentul facerii lui, când s'au putut naște și acțiunile în anulare ale soției și soțului, sub forma de drepturi câștigate cu durată până în prezent, căci textele de lege aplicabile au fost abrogate după ce lucraseră în cauză;

Considerând că dacă se admite că legile cari guvernează starea civilă și capacitatea persoanelor au o aplicare imediată, aceasta are a se înțelege numai în sensul că femeia măritată, fostă incapabilă, va putea încheia singură și în mod valabil acte, imediat după intrarea în vigoare a legii care-i dă capacitatea, dar că această nouă lege nu se atinge de situațiuni juridice fixate, decât în privința atributelor persoanei, care devine de îndată din incapabilă capabilă, fără să i se ceară vreun gest de manifestare a voinței, căci legea nouă însăși are în acest caz valoarea unui fapt juridic, care fixează o nouă situațiune juridică concretă, ceea ce legiuitorul a putut face și chiar și-a manifestat voința în acest sens. Iar constituția nu oprește ca legea să schimbe, prin singur faptul ei, situațiuni sau raporturi juridice câștigate, dar nicăieri legea nouă din 20 Aprilie 1932, nu arată că vor fi valabile contractele cari, la data promulgării ei, erau anulabile prin lucrarea vechei legi;

Considerând însă că deși soții Maria și Dumitru Drugă au în principiu acțiune în anularea actului din cauză, se constată, în fapt, că Maria Drugă a întrebuițat manopere dolosive pentru a ascunde cumpărătorilor starea sa de femeie căsătorită, dându-și în act numele vechiu de Dragomir și căutând să îndepărteze pe cumpărător când i s'a făcut o chitanță la Soc. Suter pe actualul său nume Dragă, ce-l are prin căsătorie, după cum rezultă din depoziția martorului Constantin Săulescu, fraudă la care concura și soțul Dumitru Drugă, care a lăsat să se creadă că trăiește numai în concubinaj cu aceea care-i e soție, până când cumpărătorii au făcut o casă pe locul cumpărat, după cum rezultă din depozițiile martorilor Gh. Motoc și Ana Stroe;

Că arătarea informatorului N. Comșa, făcută fără prestare de jurământ, în sensul că situația vânzătoarei de femeie măritată cu D. Drugă era cunoscută de cumpărător, cată a fi înălăturată, față de depozițiile contrare ale celorlalți martori, coroborate de faptul că cumpărătorii au lăsat să fie trecută în act ca vânzătoare Maria Dragomir și cu atât mai mult

Ion Mărgineanu, fratele vânzătoarei, dacă avea cunoștință de existența căsătoriei, n'ar fi scăpat neobservat faptul că nu s'a trecut numele Drugă;

Considerând că vânzătoarea Maria Drugă, prin faptul că și-a ascuns prin manopere dolosive incapacitatea, deși incapabilă la data încheierii actului de vânzare din cauză, rămâne obligată prin delictul său civil și nici ea nici soțul ei Dumitru Drugă, nu pot cere anularea a ceea ce au provocat prin dol să fie nul, acțiunea lor fiind pierdută prin virtutea principiiului **Fraus omnia corrumpit**;

Că astfel fiind apelul cată a fi admis, reformându-se în totul cartea de judecată apelată și respingându-se acțiunea reclamanților;

Apreciind și cheltuelile de judecată cerute de apelantă la suma de lei 2.000;

Pentru aceste motive redactate de d-l jude sindic supleant Victor I. Periețeanu, Tribunalul, admite apelul, etc.

(s) I. Simionescu-Anastasiu, Victor I. Periețeanu.

NOTA. — A se consulta Cas. I, nr. 69 din 18 Ianuarie 1935, în *Curierul Judiciar*, nr. 22 din 2 Iunie 1935.

N. R.

A apărut:

DESPRE PETIȚIUNEA DE EREDITATE ÎN DREPTUL COMPARAT, de d-l profesor Alex. Cerban, dela Facultatea de Drept din București.

Această lucrare ce formează una din materiile tratate la cursul său de doctorat este ultimul cuvânt asupra chestiunii alcătuiind cea mai complexă monografie asupra materiei, așa încât, din cauza dezvoltării ce i s'a dat, va putea fi folosită nu numai de către studenți pentru examene, ci mai ales de către d-nii avocați și magistrați.

Conține 162 pagini și se află de vânzare la *Curierul judiciar* și la principalele librării. **Prețul 140 lei.**

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ, datorii eminentului nostru colaborator E. Cristoforeanu, avocat, doctor în drept dela Roma.

Această operă de mare actualitate umple un gol adânc simțit în practica judiciară prin valoarea materialului doctrinar și jurisprudențial ce oferă. În anexe legea și regulamentul contractelor de muncă și legea jurisdicției muncii. Un volum de peste 400 pagini. **Prețul 200 Lei.**

CATRE D-NII ABONAȚI

Rugăm stăruitor pe domnii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorului nostru Mihail Stama, singurul împuternicit pentru provincie, d-l C. Petculescu fiind pentru Capitală, și a binevoi să trimeată achitarea abonamentului, prin mandat poștal direct la Administrația Revistei **CURIERUL JUDICIAR** București, Artei 5 notând pe cotorul mandatului poștal, abonamentul datorat partida nr.... Iar atunci când fac plăți încasatorilor noștri mai sus arătați, să se ceară chitanțe din chitanțierul nostru pentru sumele ce plătesc.